

De kinderen van het Binnenhof

door

Joke van Kuipers

G.F. CALLENBACH N.V. NIJKERK

**De Kinderen
van het Binnenhof**

De Kinderen van het Binnenhof

Joke van Kuipers

2

G. F. CALLENBACH N.V. • UITGEVER • NIJKERK

I. JANIE KRIJGT EEN CENT

De eerste lichten worden al aangestoken in de drukke winkelstraat. Om de hoek van de steeg staat de melkwagen van Jan Verrijn. Jan helpt in de schemering z'n laatste klanten en verwonder je maar niet, dat hij vandaag zo laat is! Z'n linkerarm is opgebonden met een doek.

„Lastig, melkboer!” — „Zegt u dat wel, alles gaat even langzaam, maar toch ben ik blij, dat 't m'n rechter niet is.... En ik tref het, 'k heb een hulp vandaag!” De lange sproetige jongen met de rode haardo's vult de kan en grijnst: „Twee pintjes, juffrouw!” Dan gaat hij de steeg in om te bedienen. De juffrouw heeft de deur dichtgeslagen.

Jan Verrijn maakt een onhandige zwaai met z'n rechterarm, zodat de geldtas valt en, . . . net onderstboven op de stoep terechtkomt. . . .

Juist schiet een stelletje kinderen van het Binnenhof de hoek van de steeg om. . . . Kwartjes, dubbeltjes, centen.... tussen de gleuven van de stoep, tussen de voeten van de haastig voortlopende mensen. . . .

Gerrit Veen, dien ze 't genieperdje noemen, is al aan 't grabbelen! „Hier baas, dáár baas. . . .”

Jan bukt zich moeilijk en doet met z'n éne hand wat hij kan. Z'n hulpje is nergens te zien, die bedient met een grote bus 'taptemelk juist het hofje. . . . Lange, magere Piet Verboom met z'n broer Wim doen ook hun best. Dikke, vuile Arie Spronk wroet tussen de stenen.

Jan Verrijn heeft niet alleen een zieke linkerhand, maar hij

is ook bijziende, „kippig”, zoals de jongens dat noemen. Ze kennen hem best. En, nietwaar. . . . „kippige” mensen zien er niets van, als je zo eens even je hand in je eigen broekzak laat glijden, inplaats van àl het geld te leggen in de grove,

eeltige palm van den baas. Maar het donkert al in de straat en centen zijn begerlijk! Die lelijke rooie is gelukkig nog nergens te zien, want dat is een kwaai, pas daar mee op. Er is geld gevallen tussen de gleuven van de stoep. Dat valt niet mee. . . . „Jullie hebt smalle vingers,” zegt Jan Verrijn, „toe maar, jongens.” Hij merkt niets. . . .

Doch het volgend ogenblik voelt Gerrit Veen zich in de kraag gepakt en de stem van den rooie schreeuwt: „Hier jou lelijke dief. . . !” Hij zag net de hand van den jongen in z'n broekzak gaan, had al met één blik de hele geschiedenis begrepen, toen hij de vijf stappen deed om de hoek van het Binnenhof.

Maar Gerrit Veen is een gewiekste. Vlug als een aal heeft hij zich losgekronkeld en dan er van door met Piet en Wim onder een hees krijgsgeschreeuw. „'t Is schande!” moppert een oud vrouwtje. Want een paar voorbijgangers zijn blijven staan. . . . De baas begrijpt en hij scheldt.

De rooie doet z'n best, maar z'n vingers blijken te dik. Dan ziet de baas Janie Witte, met haar hoog opgetrokken schouder-tjes en zacht bleek gezichtje. Hij kent haar wel. . . .

„Janie,” zegt hij. „Grabbel eens!”

Ze heeft alles gezien. Nu bukt ze zich en haar fijne, dunne vingers halen geldstuk na geldstuk te voorschijn.

Zoals ze daar zit, lijkt ze zeker niet ouder dan vijf jaar, het dochtertje van schoenmaker Witte. En ze is al ruim acht! Haar ruggetje is vergroeid, haar figuurtje is gedrongen en toch wordt Janie, o wonder, altijd met rust gelaten door de rakkers van het Binnenhof. Weerhouden die stralende blauwe ogen hen? Of is 't die zachte glans op dat bleke gezichtje en die heldere stem, waarmee ze hen altijd groet? 't Is een feit, dat ze dien mageren Piet en dien dikken, vuiden Arie om haar vingertje kan winden!

Ze wilde juist hun slop binnengaan, toen ze Gerrit, Arie en de jongens Verboom zag grabbelen naar de centen. Eerlijk zijn ze in 't schemerdonker niet geweest. En in fel begrijpen heeft ze de vluchtende jongens in de ogen gezien.

Drie stegen verder hijgt Piet: „Janie Witte heb 't gezien, jô, nou is 't uit. . . . ze vertelt vast nooit meer van Pepertje Piep met een kaarsie in 't ouwe kippenhok!”

„Meidengedoe!” bromt Arie, maar hij zucht toch even. „Zou Janie Witte gezien hebben, dat. . . .” Ja, ze ziet altijd juist *zulke* dingen. Het is lastig! Dan tellen ze de buit.

Gerrit heeft er zelfs een kwartje bij. Hij verblijft of verbloost er niet van. De Verbooms hebben alleen centen. „Kwartjes en dubbeltjes pikken vinden we gemeen, dan heeft ie te veel schaaï!” zeggen ze. Maar de dikke Arie vindt, dat het allemaal precies hetzelfde blijft. Alleen een troost, dat baas Verrijn rijk moet zijn, heus waar! Zoveel centen!

„Nou gaan ik kopen, jô!” schreeuwt Gerrit.

De anderen slenteren mee. Maar Piet denkt aan Janie Witte en heeft toch vaag het gevoel dat dit *niet* in orde is. Hoe zegt Janie dat ook altijd weer? *Gods* ogen, die kunnen in 't donker net zo goed zien als bij lichte dag. . . .

Want Janie vertelt hun heus niet alleen van Pepertje Piep.

„Hou je hand op!” zegt Jan Verrijn. In Janie's warme handje ligt een glanzende cent. Ze kijkt aarzelend en verlegen, maar dan wint de blijdschap het. Een hele cent voor haar alleen!

„Omdat je me zo fijn geholpen hebt!” zegt Jan.

„Dank u wel, baas!”

„Ga nu maar gauw naar huis, want het wordt al donker en het begint te miezelen!”

Al die tijd heeft de lange, roodharige jongen op haar neergezien. Ze kent hem niet, hij woont zeker niet in deze buurt. Nu vraagt hij: „Ken je die jongens?”

„Ja,” zegt ze.

„Nou, ik zal ze wel eens fijn afdrogen, die ellendelingen! Vertel ze dat maar!”

Het klinkt onheilspellend, maar als hij naar Janie kijkt, zijn z'n ogen zacht.

„Dag!” zegt ze en dan loopt ze naar huis. Bij Janie Witte gaat dat nooit zo vlug.

Maar ze heeft een cent en ze zal thuis vragen. . . . En heerlijk, 't is Zaterdagavond!

Op het rood met witgeblokte tafelzeil staan de borden met dampende karnemelkse pap al gereed, als Janie

binnenkomt. De schoenmaker hinkt naar achteren en doet z'n voorschot af, terwijl z'n vriendelijke blauwe ogen boven z'n bril z'n dochtertje aankijken. „Waar blijf je zo lang? 't Adres van de schoenen was toch dichtbij, hè?”

„Ja, Vader!” zegt Janie, „maar. . . .”

Even wachten tot Moes er is. . . .

Janie's moeder heeft al grijzende haren en vouwtjes bij haar ogen. Maar ze is de liefste moeder van de wereld, zoals Vader ook de liefste Vader is! Ze schuift tussen die beiden in en haar hartje springt even op van blijdschap, omdat het Zaterdagavond is en morgen Zondag. . . . ! Heerlijk!

Dan vouwt ze de handen en luistert naar 't gebed van Vader, terwijl ze in haar warme handje de kleverige cent voelt. . . . „Nee, niet denken nu aan wat ze daar voor kopen gaat, als Moeder het goed vindt. . . . bij school is dat kleine winkeltje, dat nieuwe. . . . !”

„Amen!” zegt Vader en verbeeldt Janie het zich, of kijkt hij haar heel even stil verwijtend aan. . . .

Het is soms net, of Vader recht door je heen kan zien. Mischien heeft de Heere God hem dat geleerd. . . .

Want God moet wel heel veel van Vader houden. Ja, heeft Moeder eens gezegd in een van haar zeldzame mededeelzame buien en toen was haar stem zacht van eerbied. „Ik denk het zelf ook wel eens, Janie, omdat er in de bijbel staat, dat Gods *liefste* kinderen soms het meeste verdriet moeten hebben. . . . !”

En toen wist Janie, dat Moeder dacht aan Vaders heup, die eigenlijk aldoor een beetje erger ziek wordt. En dan is er ook nog een ander verdriet, dat Vader en Moeder samen hebben, om haar, Janie, omdat ze niet zo flink en sterk en recht is als andere kinderen. Maar Janie zelf voelt dat niet als een groot verdriet, heus niet. . . . Zij is zo gelukkig in dat benedenhuisje op het Binnenhof; hun eigen huisje met het voortuintje en het lege kippenhok er naast, dat háár woning is. . . . En ze heeft zoveel vrienden en ze heeft Vader en Moeder!

Vader is net zo'n zangvogel als Janie. Terwijl z'n hamer en z'n els lustig hun gang gaan, zingt of fluit hij allerlei wijsjes en dan vergeet hij de pijn aan z'n been, die er hem aan wil herinneren, dat hij misschien wéér naar 't ziekenhuis zal moeten om geopereerd te worden en dat de verdiensten dan weer maandenlang stil zullen staan.

Maar Vader is immers één van Gods liefste kinderen. Dat vergeet hij nooit. . . .

Moeder weet ook alles van onzen Heer. Maar zij kan niet altijd zingen. Stilletjes tobt ze dan over Vader en over Janie. Terwijl *die* twee om strijd zingen met de kanarie, die voor het zonnige raam in de voorkamer hangt, waar de werkplaats is.

Onder het lepelen van de pap krijgen Vader en Moeder het verhaal te horen. Alleen zegt Janie niet, *welke* jongens het waren. . . . Daar heeft ze zo haar reden voor.

Vader en Moeder luisteren, zoals alleen zij dat kunnen. „Die jongens zullen toch niet veel plezier hebben van dat geld,” peinst moeder. „Foei!”

En dan zegt Janie en haar stem trilt in gespannen verwachting: „Mag ik nu eens voor één keertje een cent kopen, Moeder!” Ze weet wel, dat Moeder daar niet van houdt. Ze krijgt nooit centen, wèl in goede tijden 's avonds vóór het naar bed gaan een balletje en Zaterdagavond een eierkoek. . . . Dan staat er ook een groen spaarvarken op het kabinet. . . .

Vader ziet Janie's verlangende ogen.

„Wat ga je er dan voor halen?” zegt hij met een glimlach. En Janie denkt aan het kleine winkeltje om de hoek bij school, als je de drukke rijweg overgestoken bent. . . . Dat winkeltje is er nog niet lang, maar alle jongens en meisjes uit haar klas hebben er vóór en na schooltijd veelvuldige bezoeken gebracht!

Drop kun je er krijgen en geheimzinnige pakjes voor één cent, gedraaide pepermuntstokken in allerlei kleuren, har-

de, bruine brokken en chocoladeballetjes, waar een verrassing in geborgen zit. . . .

„Dat weet ik nog niet,“ zegt ze. „Maar als ik vlug ben, dan kan ik nog net na tafel. En dan tracteer ik u allebei van mijn cent!”

Dan gaat Vaders glimlach over naar Moeder. Het mag!

De snoepafel wordt verlicht door een spaarzaam lampje en het rinkelende belletje heeft de dikke, schommelende Keetebette uit de achterkamer geroepen. Janie draait de cent besluiteloos tussen haar vingers rond.

Maar na een korte twijfel over die geheimzinnige chocoladeballetjes neemt ze toch de brokken — vier voor één cent! Het belletje zegt haar goedendag, want Keetebette heeft voor zulke kleine klanten geen woorden.

Tegen de pui staat een jongen geleund, een jongen met rossig haar. . . . „Zo, Kruimeltje, heb je 't ze al verteld?” „Ik wacht tot Maandagmorgen. . . .” Het is de jongen uit de Kruisstraat, zie je wel. En hij heeft zeker óók begrepen, dat ze de cent van Jan Verrijn heeft besteed, want hij lacht een brede lach.

„Hier!” zegt ze. Ze zijn immers thuis maar met z'n drieën. Er ligt iets in het wezen van dezen langen slungel, dat haar hartje warm doet kloppen. Janie Witte heeft een warm hart voor al, wat eenzaam is. Of Daniël Rossink dat zijn zal?

Hij schudt z'n rode haardos. „Nee, hoor, ik zou genoeg kunnen krijgen, als ik wou, ik woon dáár. . . .!” Z'n elleboog stuurt in de richting van het winkeltje.

Janie denkt na. . . . „Is. . . . is zij dan je moeder?” vraagt ze verlegen. „Gelukkig niet!” zegt de jongen. En dan steekt ze weer haar hand uit. Wie zou zo'n bruine brok versmaden? Het moet niet prettig zijn om bij Keetebette te wonen! Soms vloekt ze en scheldt ze, dat hebben de jongens gezegd. En. . . . soms, vertellen ze, en dat lijkt nog véél erger, drinkt ze. . . . Zou ze dan dronken zijn zoals de vader van Coba Dam?

„'t Is lekker, zeg!” Hij heeft dat handje nu niet afgewezen.
„Hoe heet jij, kleine muis? Ik ben Daniël Rossink, maar in de buurt, waar we woonden, zei iedereen Ross. We zullen elkaar nog wel eens meer zien, want jij woont op 't Binnenhof, hè. Plagen de jongens je nooit? Ik heb sterke knuisten, laat ze oppassen!”

„Ik heet Janie Witte, maar de jongens zijn allemaal vrienden van me!”

„Zó,” besluit de jongen. „Ik noem je Muis. Net geschikt voor je, die naam!”

„Ik moet naar huis!” zegt ze zachtjes.

„Mag je 's avonds niet op straat?”

„Dàt wel, maar 's Zaterdagsavonds is het feest bij ons, dan zingen we bij 't orgel!”

„Bij 't orgel?” de jongen wordt opmerkzaam. „Hebben jullie er een? Wie speelt daar op?”

„Vader!” zegt Janie.

„Ik speel fluit!” zegt de jongen, „en accordeon. Maar ik heb er zelf géén!” En dan komt er een diepe zucht.

„Dag Daniël!” zegt de stem, die zo helder is als een zilveren klokje. „Dag Daniël, je hebt een naam uit de bijbel, weet je dat wel? Ken je het verhaal van Daniël in de leeuwenkuil?”

„Wie zou *mij* nu ooit verhalen vertellen.”

De lange jongen moet er om lachen, z'n ganse sproetige gezicht lacht. „Uit de bijbel. . . .”

„Tot ziens!” zegt Janie Witte en ze gaat de drie bruine brokken onder haar familie verdelen.

Een fijne motregen valt en houdt je gezicht voortdurend nat. Je hebt een beschut plekje gezocht, maar *niet* onder 't afdak in 't slop, waar de opgeschoten jongens van het Binnenhof staan te roken. Want je oren, die zoveel van muziek houden, moeten niet te ver van die muur zijn, waardoor het geluid naar buiten dringt — twee heldere stemmen, een mannenstem en een hoge kinderstem en soms nog een zach-

te aarzelende stem er bij, begeleid door een harmonium.

Ja, Daniël Ross, er *zijn* nog mensen, die Zaterdagavond tot een feest maken! Je kent die liederen niet en je kunt onder 't afdak van Trommeltjes oude kippenhok alle woorden niet verstaan. Je weet ook niet veel van die heerlijke dingen, waarover die man en dat meisje zingend vertellen.

Maar je luistert, je luistert! En als het orgel daarbinnen zwijgt, omdat dat kleine meisje nu in haar nachtpon de eierkoek oppeuzelt en door moeder wordt toegedekt, dan rek jij je een beetje uit, omdat je stijf geworden bent van 't zitten, dan fluit je in de donkere Kruisstraat nog steeds die éne wijs, die je zo mooi vond. En je weet niet, dat de woorden dit zeggen: „Des hemels poort blijft open staan, ik zie van ver de stralen!” Want jij weet niet van die Poort, je weet het *nu* nog niet. En toch is er een wonderlijk gevoel in je hart, alsof je zou willen schreien. Maar . . . wie doet dat nu! En dus fluit je dan maar . . .

„Als dat oude wijf Vaders accordeon toch maar niet verkocht had!” bromt Daniël Rossink tussen z'n tanden.

„Wacht maar! Ik vergeef het haar nooit!”

II. ZOMERAVOND OP HET BINNENHOF

„**E**n nou moet je verder vertellen van Pepertje Piep! Hij was immers voor z'n gezondheid de stad uit gegaan en woonde nu in een oude bloempot beneden de spoordijk waar het . . . , hoe heet dat goed nou ook al weer, dat daar groeit, Janie?”

„Fluitekruid!”

„O ja, en daar sneed hij fluitjes van voor alle elfjes!” Het is die magere Piet Veen, die altijd het beste Janie's verhalen kan navertellen. „En toen kwam de reus”

Daar zit de „schrik van de buurt” op een oud kleed in Trommeltjes kippenhok. Trommeltje, die oude baas, vindt dat best, z'n kippen zijn nu toch weg en wie kan Janie

Witte iets weigeren? Daar zitten ze als muisjes zo stil: Ger-
rit Veen . . . het genieperdje, Piet en Wim, de broers, Coba
Dam, de slordevos, zoals Meester Bakker altijd zegt, en
Arie Spronk, die er uit ziet, of hij nooit gewassen wordt!
Ze moeten opschieten, want Janie's moeder roept haar vast
dadelijk binnen, die vond het toch maar half goed, dat ze

vanavond club hadden, maar och, het is al zo lang geleden.
Janie is ziek geweest, wel zes weken. Je kunt het wel aan
haar bleke gezichtje zien.

„Wie kan er zo fijn vertellen als Janie Witte? Ze kan 't
beter dan Meester Bakker,” vindt Piet, heus! En ze weet
altijd weer wat anders. Pepertje Piep is hun held!

Piet zal eens laten horen, dat ze heus nog alles van vroeger

weten, al is Janie door die akelige hoest weer zo'n tijd binnen geweest.

„Pepertje Piep ging op reis, Janie! Met een boot, die de reus hem cadeau gegeven had. O ja, weet je wel! Die boot, dat was het scheerbakje van de reus. Dat bleef op 't water drijven, Janie, hoe kwam dat ook al weer?”

„'t Was celluloid!” weet Piet.

Ze schreeuwen allemaal door elkaar in het kippenhok van baas Trommel. Een kaarsje hebben ze niet, want 's zomers-avonds heeft dat geen nut. Moeder Witte vindt het ook héél wat veiliger zonder.

„Toe nu Janie, verder!”

Maar Janie schudt haar gladde, blonde hoofdje. „Pepertje Piep moet naar Indië en daar is hij nog lang niet,” zegt ze....

„Laat hem maar varen.

Ik vertel je vandaag een ander verhaal. Vader heeft het *mij* lang geleden verteld. Het gaat óók over varen!”

„Dan is 't goed,” zegt de dikke, vuile Arie, gauw tevreden. En zelfs de grote Marietje, die in Maart al een dienstje mag zoeken, schikt zich tot luisteren.

„'t Is een verhaal uit het boek van God!

Er was eens een man, die een boodschap voor God moest doen. Maar, hij had er niets geen zin in. Nu is 't erg, als je nee zegt tegen je moeder, maar als je nee zegt tegen God, dat is het ergst van al. Die man liep weg. Hij dacht: „Waar zal ik me nu eens verstoppen, dat God me niet ziet? Ik ga in ieder geval het land uit. Ik vlucht. . . . Ik wil met een schip mee!” Nu, aan de haven lagen schepen genoeg en Jona, zo heette hij, gaf den kapitein een hand vol geld.

„Neem me dan mee,” smeekte hij.

De kapitein vond het best en de matrozen staken van wal. Jona kroop diep onderin het schip en dacht: „Hier ziet God me nooit, want hier is 't aarde-donker. Ik ga er stilletjes van door. . . .!”

Daar valt Piet Janie Witte in de rede. . . . : „En je hebt eens

gezegd, dat. . . . dat God in 't donker net zo goed kan zien als bij lichte dag. . . .?"

„Ja! natuurlijk. . . .” zegt Janie zo vast en ferm, dat Piets laatste hoop vervlogen is, dat God het misschien tòch niet gezien had van die centen, die ze gepikt hebben van Jan Verrijn. . . .

Janie vertelt verder. „En toen hij daar op de bodem van het schip lag en probeerde te slapen kwam er een storm. . . . nou! Ze dachten, dat het schip brak. Ze gooiden vaten en tonnen over boord om het schip wat lichter te maken en die Jona sliep maar door alles heen. Toen schudden ze hem wakker en riepen: „Bid toch tot je God, vreemde man, vraag Hem de storm te laten ophouden.”

Maar Jona. . . . durfde niet te bidden. Ik begrijp wel, hoe dat kwam! De kapitein zei tegen de matrozen: „Er heeft hier iemand kwaad gedaan op dit schip en God straft ons met een storm. Laten we eens aftellen, wie dat zijn zal?” En ze sjouwden Jona op het dek en ze telden af. Wie denk je, dat er overbleef? Jona!

„Hij heeft het gedaan!” schreeuwden ze allemaal hard.

„Wat heb je nu kwaads gedaan, zeg op!”

Toen vertelde Jona en hij durfde ze niet aan te kijken, dat hij weggelopen was van God. „Ik dacht, dat God me niet zag, maar ik heb het mis gehad!” zei hij, net of hij wou gaan huilen. „Gooi me maar in 't water, want die storm is een straf van God omdat ik ongehoorzaam was. Gooi me uit het schip, eerder worden de golven vast niet stil.”

Maar die mannen schudden met het hoofd. „Dat vinden we naar!” zeiden ze. „Dat doen we liever niet!”

Maar toen de golven over het dek rolden, hielden ze 't niet langer uit. Jona moest in zee. . . . En dadelijk hield de storm op. Het schip kwam aan land. Maar Jona. . . .

Muisjesstil is 't in het kippenhok van Trommeltje.

„En. . . .?” fluistert Coba gespannen.

„God hoorde Jona huilen. Hij stuurde een grote vis, die

Jona opslokte. Jona zat daar binnenin die vis en nu kon hij ineens weer bidden. Nu bad Jona *echt!*

En hij beloofde telkens weer: „Heer, ik zal nooit meer denken, dat U de dingen niet ziet, die we stilletjes doen, U ziet *alles*, God, alles. . . .!”

Toen wierp de vis Jona op het strand. Jona zag de zon weer en hij huilde van blijdschap. Toen hij droog was, rende hij er van door. Om wat te doen, denk je?”

„Z'n boodschap voor God!” zegt Piet Verboom.

„Juist!” Arie moet plots óók denken aan de schemerige Kruisstraat. . . . En dan komt Janie's moeder en ze bukt zich naar het kippenhok. . . .

„Waarom moet Janie *nu* juist binnenkomen!” moppert Coba, „juffrouw Witte, 't verhaal is zo prachtig, ik wou, dat ze nog verder vertelde!”

„Dat kan wel zijn, maar Janie moet naar bed!” zegt haar moeder.

De jongens vragen niet verder. „Eigenlijk is 't wèl uit, want verder weet ik het niet!” zegt Janie dan en ze zegt ze allemaal goedendag.

Zie je, Piet, die kleine driftkop, heeft een paar weken geleden verwoed gevochten met dien groten rossigen jongen, die hem zó maar een flinke muilpeer gegeven heeft! Hij heeft niet eens precies gesnapt *waarom* en het stemmetje vanbinnen bleef stil.

Nu spreekt dat stemmetje dringend en ernstig. „De centen bennen op!” peinst Piet. En Arie veegt met z'n vuile mouw z'n neus af en zegt: „Zie je wel, dat Janie Witte ons zag?”

„Hoe komen we nou aan centen voor Jan!” peinst Piet verder. „God. . . . God heeft alles gezien. . . .”

Coba begrijpt er niet veel van en Gerrit is de onverschilligste, die rent weg als een pijl uit de boog en schreeuwt: „Er is bij Patjes bruiloft en een accordeon!” Coba holt mee.

Maar Arie, Wim en Piet slenteren langzaam achteraan. „Weet je,” zegt Piet en z'n donkere kijkers fonkelen in z'n

bleek gezicht, „as het Sinterklaas is, dan gane we met de rommelpot, hè, en dan benne alle centen voor Jan Verrijn!” „En onze snoepcente!” zegt z'n broer.

Koos Patjes en z'n vrouw vieren de gouden bruiloft tot op straat toe! 't Is toch zeker zomer en de kamers van het Binnenhof zijn veel te klein. „Leve het gouden paar!” staat er in zwierige, vergulde letters boven de huisdeur, die wijd open staat. Tot op de stoep ligt een laag confetti en helemaal achterin zie je in een damp van sigaren en cigarettenrook het gelukkige paar met de familieleden, die allen om 't hardst op hun stoelen schommelen en schreeuwen en zingen bij een accordeon. Die accordeon is gehoord en de dappere speler erbij en dat is. . . . niemand anders dan onze vriend Ross!

Hij doet z'n best en de zangers en zangeressen ook. 't Is een vrolijke boel en de jeugd daarbuiten houdt hen zo lang mogelijk gezelschap. Hier en daar wordt er een binnengehaald, want de schemer valt al in, maar de meesten hebben niet zo'n trouwe, zorgzame moeder als Janie Witte!

Ja, daar staat Ross en speelt alle bekende straatdeuntjes, zoals z'n vader dat jaren lang heeft gedaan op bruiloften en in café's op z'n onafscheidelijke accordeon, die. . . . Keetebette nu naar 't pandjeshuis heeft gebracht.

Dat had ze niet mogen doen! Vóór vaders operatie heeft hij 't zelf nog gezegd: „De accordeon is voor Daan, hij zal in mijn voetspoor treden.”

Vroeger met vader-samen op een kamer — toen hij nog een schooljongen was — soms armoe, 't was náár, maar vader was een fijne kameraad. Vader was. . . . een echte speelman, een vrolijke vlotte kerel — dronken heeft Daniël Rossink hem nooit gezien. En hij weet, dat het de herinnering aan moeder was, die vader weerhield om verkeerde dingen te doen, de moeder, die Ross nooit heeft gekend. . . .

Bijna twee jaar is vader nu al weg uit z'n leven. Ross is nu van school af en 't is met hem twaalf ambachten en dertien

ongelukken. Zo nu en dan helpt hij hier en daar, zoals bij Verrijn; dan is hij weer eens loopjongen. Maar 't gaat niet met Ross, want dan speelt hij hier en dan dáár . . . ; ze weten hem de laatste jaren wel te vinden . . . Maar 's morgens bijna zonder geslapen te hebben naar je werk — dát gaat niet en met dat andere zó veel verdienen, dat Keetebette tevreden is, dat gaat óók niet. Wèl, als hij weer een eigen accordeon had . . . !

En zo heeft de baas uit de schoenenzaak gezegd, dat Daniël Rossink met het begin van de volgende maand wel weer kan ophoepelen! . . . Keetebette laat 'm gerust zonder eten zitten . . . !

Waarom loopt hij niet weg, de wereld in! Zonder accordeon?

Vooruit, niet denken! Spelen en een vrolijk gezicht er bij zetten! Anders hebben de lui je niet meer nodig, Ross!

Er wordt een draaiorgel door 't slop naar binnen geduwd. En lange man met een jongen en een vrouw . . . Wat komen die hier doen? Er is over 't kleurige gedeelte van het orgel een zeildoek gespannen en met witte letters staat daar 't woord „Evangelisatie-orgel!”

Wat is dat . . . ? Het houdt stil, midden tussen de voortuintjes van het Binnenhof. En de mensen keren zich om van Koos Patjes' gouden bruiloft naar dit nieuwe, ongewone!

Er is daarbinnen juist even pauze en in deze stilte valt het orgel in.

Ze hebben 't wel eens door de Kruisstraat zien gaan op vaste dagen der week. Soms hebben ze die wijsjes ook wel eens meegeneuried. Er zijn er die dit ook *nu* doen. Bijvoorbeeld de oude Trommel of liever Trommeltje, die over 't hekje aan z'n buurman Witte vertelt, dat dit het orgel is van Dominee Bunk . . .

„Kom tot uw Heiland, toef langer niet!” zingt het orgel. En . . . „Jezus, Die mijn ziel bemint . . .”

Die lange man is geen dominee, vast niet. Z'n jas is versleten, z'n mouwen zijn te kort. . . .

Maar de bruiloftsgasten luisteren óók al en in de schemer van die zoete zomeravond komen ze allen naar buiten.

De jonge man heeft een wondere, heldere stem en hij begint te spreken. Er is een sterke glans in z'n blauwe ogen.

„Mensen!” roept hij. „Misschien is er nu een stem van lang, lang geleden, die begint te spreken, misschien zult ge hier een lied horen, dat uw moeder zong, misschien herinnert het u aan de Zondagsschool, want mijn Meester zei me vandaag, dat ik deze avond niet naar huis, maar naar het Binnenhof moest gaan!

Ik zie dat er hier een bruiloft is! Haalt de stoelen buiten en zingt allen mee!”

Het is vreemd, maar niemand sputtert tegen.

De man en de jongen draaien om de beurt en de vrouw deelt blaadjes uit, waar de woorden op staan van alles, wat er wordt gespeeld. Het publiek klimt op de tuinkekjes, zit op de stoepen, de kinderen staan rechtop in hun bedjes, de jongens klimmen op het oude kippenhok en Trommeltje zegt niets. . . .

Maar wie misschien wel 't meest geniet, dat is de oude juffrouw Vis op haar bed voor het raam van het benedenhuisje, Opoe Vis, zoals Janie en de anderen zeggen.

Zij heeft het briefje niet nodig. Haar handen liggen gevouwen in haar schoot, de tranen lekken langs haar oude wangen, als ze al die bekende, geliefde melodieën zo van nabij met haar oude oren horen kan.

En op dat stil geworden Binnenhof verschijnt voor hun ogen het meer van Gallilea en de gedaante van den Heiland, die de stille Beschermer en Gids is van een vissersscheepje. Het is, alsof ze allen met Hem in de boot zijn en deze bescherming voelen:

„Scheepje onder Jezus' hoede.
Met de kruisvlag hoog in top!

Neemt als arke der verlossing
Allen, die in nood zijn, op”

Er zijn kinderen, die meezingen. Op de lichtbeelden catechisatie geleerd. . . .! De vader van Janie zingt mee, een paar andere vrouwen zingen mee en sommige mannen neuriën de wijs. Opoe Vis zingt mee met haar oude, bevede stem en Ross, naar buiten gekomen zonder accordeon, geleund tegen de vensterbank, hoort héél duidelijk de woorden van het lied, dat hij nog maar zo kort kent. Zo mooi zijn die woorden:

„Die poort staat open voor elkeen,
Die naar verlossing smachte,
Voor rijk, voor arm, voor groot, voor klein
Van allerlei geslachte. . . .!
Genade Gods, zo rijk, zo vrij,
Die Poort staat open ook voor mij. . . .!”

„Waar is die Poort?” peinst Ross.

„Waarheen pelgrims, waarheen gaat gij,
't Oog omhoog en hand in hand.
Wij gaan op des Heeren roepstem
Naar Gods Huis, naar 't Vaderland!”

zingt het orgel. En bij het laatste lied is 't alsof het vertellen wil aan God wat de stille verborgen wens is van dezen Daniël Ross:

„Heer, ik hoor van rijke zegen,
Die Gij uitstort, keer op keer.
Laat ook van die milde regen
Dropp'len vallen op mij neer!
Ook op mij, óók op mij. . . .
Dropp'len vallen óók op mij!”

Dan zwijgt het orgel. Zijn dagtaak is volbracht. De lange, bleke man groet hen allen met een eenvoudig:

„God zegene u!”

De bruiloftsgasten gaan weer naar binnen. In hoeverre heeft de muziek hen ontroerd?

Als het orgel al lang het slop is uitgerold, moet de accordeon weer verder gaan. Daniël Rossink speelt alle wijsjes, die verlangd worden, totdat eindelijk de morgen aanlicht. Dan gaan de feestgangers hun roes uitslapen en Ross brengt de gehuurde accordeon terug bij Akkerman.

Stil ligt de slapende stad. Hier en daar ratelt al een melkwagen of snort een vroege auto.

En in het Oosten begint het te dagen. In Ross' slaperig brein zingt zacht een zuivere wijs. En op de hoek van een steeg neemt de accordeon dat lied aarzelend over.

„Des hemels poort blijft open staan,
Ik zie van ver de stralen. . . .”

De accordeon moet weer weg, doch het lied blijft. Daniël Rossink ziet de stralen van Gods licht van ver. . . .

III. ROSS EN ZIJN VRIENDEN

Ken je Jacob Verboom, den groten broer van Piet en Wim? Ken je Leen Vink en Jochem Selms en Jan de Hak?

Ze horen bij dat stelletje, dat 's avonds aan de ingang van het slop staat te roken, 't ene piraatje na 't andere, terwijl ze snode plannen aan 't uitbroeden zijn. Vaak krijgen ze bezoek van hun vrinden uit 't woonwagenkamp en op lange, warme zomeravonden sjouwen zij dáárheen. Langs de Rotte slenteren ze, totdat ze eindelijk een wijkplaats hebben gevonden onder de oude kar van Stille Siem! Stille Siem z'n vader heeft al heel wat „krakies” achter de rug en Siem begint het vak óók al aardig te leren.

Hij moet tenminste oppassen zich niet in de Hema en in Galeries te vertonen....

Nu heeft hij handlangers genoeg en de opgeschoten jongens van het Binnenhof zijn z'n trouwe vazallen. Siem zorgt voor de verkoop en soms rammelen Jacobs zakken van de dubbeltjes en centen. Hij moet oppassen, dat ze 't thuis niet zien, zijn moeder heeft tien kinderen en kan ze ternauwernood de mond openhouden.

Hoe is Daniël Rossink hier verzeild geraakt? Kijk, daar zit hij in het gras naast de wagen van Stille Siem, die nu z'n eigen baas is, want z'n vader zit weer voor een poosje in de kast....

Het is gekomen na een paar keer spelen bij een bruiloftje in de buurt; er werd eens een piraatje gerookt; er werd eens een ommetje gemaakt.... Er kwam een invitatie van de vrienden uit het kamp en ze hebben op een vroege zomerochtend samen gevestigd....

En nu.... nu zit Ross er midden in. „Jô, jij kan een eigen accordeon reuze vlug verdienen!” hebben de jongens gezegd en toen ze hem een beetje „door” hadden, hebben ze hem in hun geheimen ingewijd. Het waren duistere geheimen! Daniël Rossink heeft die avond niet in slaap kunnen komen. Daar staat z'n vader en ziet hem aan, z'n vader, die z'n brood (zeker, 't was maar *schamel* brood) toch.... *eerlijk* verdiend heeft!

„Dàt nooit....!” heeft Ross gedacht.

Maar hij zit er midden in. Hij hoeft niet te „juten”, o nee, zo ver is hij nog niet. Z'n handigheid zal de proef nog niet kunnen doorstaan. Maar hij heeft een paar heldere ogen in z'n sproetenkop, nietwaar? Daar doe je véél mee. Op-letten, jong!

Hier een chef en daar een winkeljuf...., àfleiden!! Op de hoeken van de straten uitzien naar smerissen....! En.... *iets* van de buit alvast voor jou....!

Hij zit er midden in, die Ross. Hij kan niet meer terug en dat komt, omdat iets in hem eigenlijk wel *wil*.... Weet

je, 's avonds rammelt hij wel eens met het busje diep verborgen onder z'n strozak, waar Keetebette niets van weet en nooit van weten zal. Een accordeon, een accordeon!

Maar z'n ogen, z'n heldere ogen, die altijd zo frank en vrij de wereld hebben ingezien, die kijken nu op zij. Er is iets schichtigs in.... En hij heeft een gevoel, dat er altijd iemand achter hem aan zit. En toch nooit iets gepikt, maar....

's Morgens in 't half donker, als de lange rossige jongen na

zo'n nachtfestijn naar huis gaat, dan schrikt hij van een hond, die langs z'n benen schuift in het slop. . . .

Vreemd is dat, Daniël Rossink met z'n vuisten als mokers, is bang voor een straathond. . . .

En dan is er nog iemand, voor wie hij de ogen neerslaat. Hij ontmoet haar vaak, dan is *hij* op weg naar z'n baas en *zij* op weg naar school. Zij is zo klein, zo nietig, je ziet haar haast niet. . . . Maar zij slaat haar stralende oogjes naar je op en zegt: „Goeden morgen, Daniël!” Het is, alsof ze dwars door je heen ziet en of ze iets weet van. . . . „Morgen, Muis!”

Je kijkt opzij, en je loopt vlug door. . . .

Maar dat gaat niet altijd.

Dat gaat bijvoorbeeld vandaag hélemaal niet. . . . „Zou je even met me willen oversteken, Daniël — ik heb een brief en de brievenbus aan 't postkantoor is zo hoog. Ik vraag 't jou liever dan een vreemde. . . .!”

Hij slentert met haar mee en doet, wat ze vraagt. Hij ziet op haar neer en er sluipt iets teers in z'n ziel, als hij haar blonde hoofdje ziet tussen de hoge schoudertjes. De zon schijnt mild over de grote stadsboulevard.

„Jij zou eens in Terbregge moeten zien!” De stugge jongen, die langs de weiden bij de Rotte kan slenteren zonder woorden, weet toch wel iets te praten met dit meisje naast hem.

„Maar dat halen je benen niet. Kom je wel eens in de Stadhuis tuin, Muis?”

„Nee,” zegt ze verbaasd. „Mag dat dan?”

„Weet ze dat niet? Komt ze daar nooit. . . .?”

„Mag je wel even wegblijven?”

„O ja, ik zou tòch op straat. . . .”

„Kom dan. . . .” Hij weet de stille zijstraat, waar het hek geopend is. . . . Daar is de oase binnen de hoge muren van het stadhuis.

De grote fontein spuit. De gazons gelijken op groen fluweel. . . .

„Woon jij acht jaar hier in de buurt en ben je nooit . . . ?”
Neen, maar het carillon kent ze wèl . . . Ze zoeken een
plaatsje op de rand van de grote stenen bak en laten zich
besproeien door de fijne regen . . . Ze luisteren naar de
klokketonen. Wat klinkt dat hier in de stilte anders dan
boven 't rumoer van de stad. Dáár, zo'n vrolijk school-
liedje . . . en ten laatste verrassend zuiver en helder:

„Heer, ik hoor van rijke zegen,
Die Gij uitstort keer op keer.
Laat ook van die milde regen
Dropp'len vallen op mij neer!
Ook op mij, óók op mij,
Dropp'len vallen óók op mij!”

Janie kent het en zingt mee. En Ross herinnert zich de
melodie. Die lange kerel met z'n blijde ogen, die zeide:
„God zegene u!” Dat orgel, dat liederen speelde van God
inplaats van mopjes . . . !

„God . . .” Honderdmaal per dag hoort hij dat woord als
een vloek. Ouwe Jannes, die in hun kelder slaapt en
's nachts thuis komt . . . ! Keetebette . . . z'n baas . . . !
God . . . Hij zou zich voorover willen buigen naar dat
kleine meisje, dat een vader heeft met een kreupel been en
tòch zingt hij als een leeuwerik. Hij zou willen vragen:
„Vertel me 'ns wat van God, Muis!” Maar nu is hij plots
weer een stugge Daniël Rossink.

„Ga je mee, Muis?” Maar ze slenteren nog wat om, de
Torenstraat in.

De duiven strijken neer op het Kerkplein en vechten om
het voer, dat daar pas is neergegooid. Ze kijken samen toe
en volgen ze in hun vlucht hoog boven de stompe toren
van deze machtige kolos van een Grote Kerk . . .

„Ben jij d'r wel eens *in* geweest?”

„Ja!” zegt het kleine meisje. „Met Vader en Moeder. Zo
vaak!”

„Ik nooit!” zegt de jongen peinzend.

En nu is zij verbaasd. Maar ze zegt niets. Ze legt alleen haar handje op z'n arm.

De deur staat open. . . . Ross aarzelt, maar dan bereiken verre orgeltonen z'n oor. . . .

Wat. . . . hoe kan dat. . . .? Zaterdagmiddag. . . .?

„Kom,” zegt z'n kleine begeleidster. En zonder enige schroom gaat ze hem voor. Tussen de hoge pilaren in het donker achter de hoge eikenhouten betimmeringen, langs de graven van de oude zeehelden. De lange jongen volgt haar en even huivert hij.

Er is ontzag in z'n jonge hart. Hij wist niet, dat 't hier zó van binnen was, zó. . . .

Helemaal achteraan gaan ze stilletjes zitten.

„Mag dat?”

Janie glimlacht naar hem. Ze is hier thuis. Ze vouwt haar smalle handjes in haar schoot en schikt zich tot luisteren.

Het is stil en er zitten méér mensen, alhoewel niet véél, in deze onmetelijke ruimte. . . . Maar als de orgeltonen opnieuw gaan bruisen en jubelen, dan vergeet Daniël Rossink àlles en àlles en dan beleeft hij een van de wondervolle ogenblikken van z'n leven.

Hij vergeet Janie, de kerk — zelfs 't feit, dat hij hier niet zou zitten, als hij niet verplicht was de ganse dag door de stad te zwerven, omdat Keetebette niet merken mag, dat hij ontslagen is. . . . Dan vergeet hij voor een ogenblik zelfs Stille Siem en het busje onder de strozak. . . .

Daar denkt hij opeens weer aan, als ze langs de Hema naar huis schuiven stil, zonder spreken.

„Hoe lang was ik daar?” denkt de jongen. „Het was, alsof ik vleugels had en boven de wolken zweefde. . . . Hoe laat kan het zijn. . . .?”

„Mooi daarbinnen, hè,” zegt Janie. „Je moet denken, dat is het Huis van God!”

En dan zegt de jongen: „Ik weet zo weinig van God. Mijn vader was niet vroom. . . . maar. . . . De jouwe wèl, hè?”

„Ik weet niet goed, wat je daarmee bedoelt, maar zeg, Ross, bid jij ècht *nooit* tot God. . . . ?

Je moet eens bij òns komen. Wil je dat? Vader heeft het gezegd, want ik heb wel eens van je verteld, thuis. . . . !

Maar je mag Arie niet meer slaan en je mag óók niet meer vechten met Piet, als je op 't Binnenhof komt. . . .

Dat zijn mijn vrienden, zie je!”

Ross wil alles wel beloven, zo'n zin heeft hij in de gezelligheid, die hem wenkt in de kamer van den schoenmaker.

En na het afscheid van Muis, op weg naar de snoepwinkel, denkt hij aan *zijn* vrienden. . . . of wat zijn dat eigenlijk van hem, heus vrienden?

Die nacht kan Ross weer moeilijk slapen. De orgeltonen zijn in hem en om hem heen en ze ruisen en jubelen. Nooit heeft Ross de *woorden* van deze koralen gehoord. Maar een stem spreekt duidelijk en helder: „Ophouden, Daniël Rossink!”

Daniël Rossink, ja, je bent tòch een sterke. Je hebt er schóón genoeg van! Dat gezicht van Siem, als hij het pakje openmaakt met de centen. „As je ons verraadt, lafbek,” sist de jongen.

Maar dat papiertje van die centen, dat is. . . . een zuinig bewaard blaadje van onder de strozak.

„Dat papiertje mot ik terug!” zegt Daniël.

IV. ROSS IN HET WIT. . . .

Vier vijf en twintig! 't Kwartje krijgt Keetebette „niet! Als ze daar nou maar niet achter komt. . . .

Toch 'n boffie, dat ie nou genomen is. Het is géén kwaai baas, die witte jassen op afbetaling. . . . Ja maar, daar zal wat komen kijken, vóór Keete-bette ze wast! Maar ze *is* in ieder geval vuil. . . . Een ander laten doen?”

Daar heb je nu de gedachten van Ross, terwijl hij in vlie-

gende vaart met de fiets van slager Johannissen de klanten afgaat. Fijne buurt — Kralingen! En wel leuk werk óók op zo'n fiets! Alleen, hij mag wel zorgen, dat hij niet te laat komt hier, dan wordt hij er gauw uitgeknikkerd. . . . In de Hout heeft hij een klant — even 't pad af. . . . hier mag hij niet fietsen — fijn even tegen de herfstwind in langs de Plas.

Ross' ogen staan weer helder en blij. En z'n grote mond kan weer breed lachen. En hij lapt de jongens van 't slop en 't kamp aan z'n laars, àllemaal!

Daar ligt de witte villa terzijde van de Hout. Fel-oranje bessen rond het bordes, wingerd in wonder warme kleuren langs de muren — als je nu eens in zo'n huis woonde!

Toch, dat weet hij nu, hoef je niet rijk te zijn om 't gezellig te hebben. Kijk maar eens naar 't gezin Witte! Die wonen toch op het Binnenhof, maar jofel, dat ie 't er heeft! Hij gaat er nu iedere Zaterdagavond naar toe en warmt er z'n eenzame hart aan die vriendelijke grijze ogen achter de stalen bril; aan 't lichtje onder de koffiepote; aan de blinkende koperen klokke-gewichten; aan 't glimmende schoon-geboende tafelzeil; aan 't kopje koffie van Janie's moeder. . . . en niet 't minst aan het harmonium, waar z'n ruwe, rode vingers net zo goed de weg weten als die van vader Witte, al spelen ze vanzelf gehéél andere melodieën. „Jongen, je bent een genie! Je hebt 't nooit geleerd?”

Nee, nee, 't gaat zo maar vanzelf. En hij probeert. Hij draait z'n hele bruiloft-repertoire af en ze luisteren allen, totdat Janie naar bed moet en vader zegt: „Nu een lied ter ere van onzen God!”

Ja, dàt moet vader Witte maar doen. . . . Ross zal wel luisteren en straks zal hij dezen man wel vragen, véél vragen. . . .

„Waar die Hemelpoort is? En wie die schapen dan zijn van den Goeden Herder? Of je ook bidden mag om een accordeon. . . .?”

Ross draagt, sinds hij van school af is, een lange broek. En

z'n armen zijn nog te lang voor de mouwen van de slag-
jas — maar deze kerel is hier 's Zaterdagavond een kind;
een kind, dat met heel z'n hart luistert naar al de verhalen
uit de oude platenbijbel, die Janie allemaal weet en zij
is zes jaar jonger dan Daniël Rossink.

„Tik-tak!” zegt de oude Friese klok en tikt de uren weg.
Soms wordt je goede avond bedorven door een partijtje
knok met het stelletje in het slop, vóór je de weg naar je
huis kunt inslaan.

Het woord lafbek leren ze af door de vuisten, die op mo-
kers lijken. . . .

Maar straks, op het stroleger, worden die grote handen ge-
vouwen. Daniël Rossink kan beter vechten dan bidden,
vreest hij zèlf. . . .

Maar hij heeft het beloofd aan zijn vriend. Die vriend is
een eenvoudig, ongeleerd schoenmakertje met een manke
heup.

Maar hij is een bijzonder blij en gezegend kind van God en
hij weet héél wondere dingen omtrent den Heiland.

Dan, in de stilte van de nacht, vindt Ross woorden voor
den Hemelsen Vader. Niemand hoort ze, want Keetebette
slaapt en ouwe Jannes is nog niet boven water.

Niemand hoort ze dan. . . . God!

Maar de engelen daarboven beginnen zacht en omzichtig
te jubelen net zoals dat machtige orgel in de kathedraal,
vóór het inzet voor een heerlijk loflied.

Weet je waarom. . . . ?

Hier — met z'n gezicht naar de plas, in een beschut hoekje
dicht bij de brede laan eet Daniël iederen dag z'n twaalf-
uurtje op, behalve als 't regent. . . .

Dan komt soms de oude heer van z'n morgenwandeling
terug uit de laan. Hij loopt niet vlug en steunt soms zwaar
op de wandelstok met de ivoren knop.

En vandaag klinkt er niet alleen een vrolijk: „Morgen,”
maar hij staat stil en glimlacht: „Smaakt het nogal?”

Daniël grijnst.

„Ik ken jou, jongen, wacht eens even, jij bent van Johannissen, niet. . . .? En dan niets op 't brood? Hoor eens, wat heb je in de bakfiets voor mijn ontbijt? Haal eens uit.”

Vlak bij 't hek staat de bakfiets. De grote, rode hand van Daniël scharrelt tussen de pakjes.

„Bunk!” glimlacht de grijze heer. „Dominee Bunk uit de Houtlaan. Het zou om twaalf uur leverworst zijn! Laat

mij het pakje meteen betalen en neem jij dat op je brood; die zo hard moet werken als jij, moet worst op z'n brood!" Ross heeft een van z'n verlegen buien.

Met een kleur tot achter z'n oren belegt hij de slecht gesmeerde boterhammen.

De oude heer ziet toe, terwijl hij staat te eten.

„Ik heb je hier al zo dikwijls gezien,” zegt hij. „Jongen, heb je plezier in je werk? Je hebt een stevige body, zie ik. Maar dat is natuurlijk peddelen de hele dag door!”

„Och,” zegt de jongen. „De centen, begrijpt u!”

„Ja, dat is óók een belangrijk ding. Maar toch. . . . de blijdschap om te mógen werken, hard werken! Wat doe je in je vrije tijd?”

Ross is niet verlegen meer en beantwoordt die vriendelijke blik. Dus *dit* is nu een dominee. De jongens hebben er zich in zijn bijzijn altijd een beetje minachtend over uitgelaten: „een dominee, wat is nu een dominee. . . .!”

Een mens, een warmvoelend mens, die belang stelt in het leventje van een slagersjongen. . . . Ross ziet hem open aan. „Vanavond ga ik met Mik, dat is m'n maat uit de zaak, naar de cineac. Gisteren een fooi gehad. . . .!” Z'n ogen stralen.

„Wat zie je daar?”

„Verre vreemde landen en de laatste gebeurtenissen en een tekenfilm. . . .”

„Hier heb ik een kaartje voor jou en je vrind! Kom daar óók eens heen. 't Is géén film, 't zijn lichtbeelden, óók van verre landen, van het land, waar de Heiland geboren werd. . . . Weet je iets van Hem. . . .?”

„Heel weinig!” zegt Ross ernstig.

„Heb je nog een moeder?”

„Nee,” zegt hij zacht en hij begrijpt zelf niet, dat hij dit alles zo maar aan een vreemde vertelt. „M'n vader is óók al bijna twee jaar dood. Ik ben in huis bij een oude nicht.”

„Laten we vrienden worden!” zegt de ander en steekt een

smalle, bleke hand uit. „We zullen elkander nog wel vaak ontmoeten!”

Ross legt de zijne in die vriendelijke hand en kijkt naar de kaartjes.

„We zullen komen!” zegt Ross.

„En nu ga ik eens gauw koffie drinken, jongen!”

Even komt er een olijke glans in Daniël's ogen. „Zonder leverworst!” roept hij.

„Ik heb er géén spijt van! Jij werkt en ik niet, zie je!” En die dominee staart even in de verte, alsof hij een stil verdriet heeft dat hij toch verbergen wil.

„En hoe heet je nu?”

„Daniël Rossink, mijnheer. . . . dominee!”

„Goede dag dan, Daniël, God zegene je!”

Ross stuift hem op de fiets voorbij.

Langzaam loopt deze man, gebogen, oud.

Is hij wel zo oud? Die vriendelijke ogen, ze stralen in dat blijde gezicht! Word je zo, als je bij God hoort? Het moet veilig en goed zijn, om bij Hem te behoren! Daar heb je baas Witte. Hij moet eerstdaags weer naar 't ziekenhuis en toch. . . .

„Lichtbeelden-catechisatie, Crispstraat 10b, 17 October, halfzeven. Toegang vrij.”

Maar aan de andere kant staat met inkt geschreven: „Kom bij ons, kom gerust, God roept allen, óók jou!”

Mag dominee Bunk zijn werk niet meer doen? Mag hij van den dokter nèt een klein eindje de Hout in en dan terug?

Is hij daar verdrietig over?

En heeft hij dan toch week in, week uit de kaartjes uitgedeeld aan jonge voorbijgangers op straat? Die kaartjes, waar hij zelf iets opgeschreven heeft?

Zou dat ook werken zijn voor den Meester. . . .?

Kijk, daar staat Ross tegen een lantaarnpaal, Ross, die ni afweet van al dat verdrietige in dominee Bunk's lev
En Ross draait het kaartje om en om.

Hij gaat vast! Hij hoort er bij. . . . stel je voor, hij, Daniël Rossink, mag een kind van God zijn!

Ze zitten helemaal achteraan, want ze waren natuurlijk te laat, Mik en Ross.

Ze zitten daar, ze luisteren en ze houden hun mond dicht, nu, en dat is wat voor Mik, die nooit een ogenblik zwijgen kan. Een korte, dikke man spreekt. 't Is of hij zelf in dat Heilige Land geweest is, zo goed weet hij alles!

Welk een wondere steden en vlakten, rivieren en dalen! De jongens zijn mée op reis.

En als er dan nog iets anders komt — met een verhaal uit de bijbel, zucht Mik, stil in 't donker: „'t Is net zo mooi as de cineac, jô. . . .!”

Maar Ross vindt het mooier. Dit hier, gaat over een man, die dezelfde naam draagt als hij: Daniël! En als je die leeuwenkuil ziet, waar ze hem in laten zakken, oei, wat donker, wat griezelig en gevaarlijk!

En dat alles, omdat. . . ja, dat heeft Ross goed begrepen, omdat deze man zijn God wilde gehoorzamen door alles heen.

Die mooie opperkamer, met de vensters geopend naar Jeruzalem en Daniël daar biddende, terwijl de jaloerse vazallen alles afgluren om hem te verraden.

Ross' hart leeft mee. En als aanstonds de koning zich na een slapeloze nacht in spanning over de rand buigt, dan beleeft Ross diezelfde spanning en diezelfde opluchting als Darius aanstonds. . . .

„De engelen Gods hebben de muilen der leeuwen dichtgestopt! Hoe groot is Daniëls God. . . .!”

Mik en Ross knippen tegen 't felle licht. Zelfs Mik is er nog til van. Maar de kinderen in het zaaltje beginnen te roe-zoeken en een klein meisje onder de hoede van Marietje een, keert zich plots om en krijgt hen in het oog. En verbaasd voor al die kinderen, juicht ze: „Ha, Daniël, was

jij hier? Zie je nu wel, dat er een verhaal over jou in de bijbel staat. . . .!"

En dan zou Ross graag boos willen worden op die kleine Janie, omdat de dikke mijnheer en alle kinderen naar hem kijken en Mik zit te gniffelen van pret. Daar zal hij morgen wat over moeten horen in de zaak. . . .

Maar ze is al bij hem. En hij kan niet met z'n schouders schokken en er boos van door gaan, want ze legt haar handje op z'n arm en zegt ernstig: „Vader is al geopereerd! Gisteren. Kom je vanavond bij ons?"

„Ja Muis. Ik ga mee!"

Of Keetebette hem ooit missen zal? Of die 't gezellig heeft alléén? Wat kan 't hem schelen! Vraagt zij ooit naar *zijn* plezier?

Over elven kruipt hij de achterdeur door en slaapt meteen. Vanavond heeft hij zich ècht een man gevoeld bij die bedroefde vrouw en dat kleine meisje. Mogen ze er niet eens bij? Wedden, dat hij morgen dien ziekenhuisportier voorbij glipt?

V. ROSS HELPT ZUSTER MARTHA

Juffrouw Spronk gaat weg van 't Binnenhof! Tjonge, „jonge!" Opoe Vis schudt het hoofd om al die vuile boel, die op de handkar geladen wordt. Dat je *arm* bent, kun je niet helpen, maar dat je *vuil* bent. . . .!

En dat juffrouw Spronk vuil is, dat kun je wel zien aan haar enige spruit!

Arie vermaakt zich in het lege huis, zwabbert een beetje met de grote bezem en, als hij ooit vuil was, dan is hij het nu.

„Met geen tang aan te pakken," zegt moeder Verboom. Zeker, Piet en Wim maken zich ook vuil op straat, maar ze *gáán* 's avonds onder de kraan, reken maar!

Maar Arie! Zou hij wel ooit water hebben gezien? Zó schoon zijn de leerlingen van meester Bakker nu niet. Maar naast

Arie wil niemand zitten. „De bunzing!” noemen de jongens hem stilletjes, maar dat mag de meester natuurlijk niet horen.

De meester stuurt hem om de haverklap naar huis om zich te wassen. Hij klievert dan zeker een beetje met water en wast precies z'n vóór-aanschijn en wordt dan op school weer, voor zolang het duurt, in genade aangenomen.

Och, Arie. . . . Een vader, die voor hem zorgt, heeft hij niet. Z'n moeder is altijd op sjouw. Leren kan hij niet en groeien doet hij ook al niet, alleen z'n hoofd, dat wordt hoe langer hoe groter en. . . . hoe langer hoe vuiler. . . . Geplaagd wordt hij ook hoe langer hoe meer en daarom gaat hij tegenwoordig maar niet te dikwijls meer naar school. Vooral niet Dinsdags en Vrijdags — de vuilnisbakkendagen! Dan de singels af en langs de rijke huizen, deksel na deksel er af en tjonge, jonge, je moest eens in z'n oude trommel komen kijken, wat hij dáár al een schatten uit opgegraven heeft! Dit zijn de feesten van Arie's leventje.

En dan kent hij nog een feest, het feit, dat óók hij in Trommeltjes kippenhok wordt toegelaten en naar de verhalen luisteren mag. . . . Dat dankt hij aan Janie Witte. Dat is zijn vriendin, weet je!

Vandaag ligt er sneeuw. Die is in de Kruisstraat al vertrapt tot een morsige pap, maar op de palen en daken en rasterwerken van het hofje ligt ze rein en blinkend wit.

Daar staat Janie voor haar moeder. Ze wil iets vragen, dat is duidelijk. „Doe de deur dicht, Janie, voor vader!”

In de achterkamer staat een wit bed, en de werkplaats vóór is stil en leeg en koud. Het wil ditmaal niet erg met vader, nadat hij uit het ziekenhuis is ontslagen. Je zou het héél moeilijk krijgen, als je alléén maar dacht aan de bovenste lade van het kabinet, waar niet véél zilvergeld meer over is. . . .! Maar je kunt óók naar de musjes kijken op de vensterbank. Ze schuilen in een hoekje van de oude loods

op de binnenplaats en ze pikken aan de korstjes van vaders boterham. „Zelfs vindt de mus een huis, o Heer!” „Vreest niet, want ge gaat de musjes zeer veel te boven!” Dat alles staat in dat dikke zwarte boek, heel dicht bij het witte bed. . . . „het geheim van alle ware blijdschap in deze wereld!” zegt vader Witte. . . .

„Mag Arie dan even binnenkomen?” Moeder Witte zou wel graag „nee” zeggen en toch doet ze het niet. En Arie schuift de werkplaats in.

„We hebben wat besproken!” zegt Janie deftig. — Moeder heeft niet veel tijd. — „Nu komt Arie in een nieuw huis en het is schoon en nu wou Arie graag ook helemaal schoon. Zou u hem nu voor één keertje eens een echte Zaterdagavondbeurt willen geven met warm water en zeep. . . .?”

Moeder is verbluft. Eindelijk brengt ze uit: „Laat z'n eigen moeder dat maar doen, hoor! Stel je voor!”

Ze meent dat zo niet, moeder Witte. Ze heeft wèl wat voor een ander over. Vraag maar eens aan Ross, wie z'n slagersjassen zo wit krijgt! Zeker *niet* Keetebette.

Maar ze heeft het vandaag druk. En dadelijk komt de wijkzuster voor vader. . . .

Nu spreekt Arie! „Mijn moeder kan het niet. . . .” Zo hulpeloos klinkt het.

„Hoe oud ben je?” vraagt moeder Witte. „Zeven jaar? Wel, heb je ooit, kan je 't dan zèlf niet?”

„Wij hebben geen teil en geen zeep en geen. . . .”

„Wie heeft dat niet?” zegt een vrolijke stem.

Zuster Martha is niet jong meer. Maar blozend en jong is haar gelaat onder 't witte haar en kordaat, ja, dat is ze ook. Ze krijgt het verhaal te horen, terwijl ze vlug en handig den baas helpt en ze smeedt samen met hem een plan, dat moeder wel goed moet vinden.

Er wordt een flinke ketel water opgezet. Vóór in de werkplaats worden de gordijnen dichtgetrokken en 't wordt er herschapen in een badkamer. En Janie krijgt een bood-

schappenbriefje, helemaal vol geschreven. „Dan zijn we jou tenminste kwijt!” zegt moeder Witte.

En in de achterkamer staat het smoezelige jongetje en het durft niet te leunen tegen dat helderwitte bed, hoewel een vriendelijke hand op z'n vuile bol wordt gelegd en zacht vraagt de stem van den zieken man:

„Hoe wit moet Zuster jou wassen, kerel?” Er is een lach in z'n ogen.

„Zo wit — zo wit als de sneeuw!”

Ver dwalen nu de ogen van die beiden over de daken met haar reine dekkleed.

„Zo wit als sneeuw!”

Nu mag Arie naar voren en de schoenmaker blijft alleen in die stille kamer.

Ergens in dat zwarte boek staat óók dat gebed tot den Hemelsen Vader, Wiens handen zo kundig zijn, dat ze à het zwarte en besmeurde van onze ziel willen reinigen....

„Maar we vergeten het zo dikwijls aan Hem te vragen!” zegt baas Witte zachtjes voor zich heen. „En iedere dag maken we onze ziel nog een klein beetje vuiler!”

„Heere, was mij en ik zal witter zijn dan sneeuw!”

Daniël heeft weer eens een accordeon geleend. Dat wordt vanavond wel een latertje en eigenlijk ook jammer, dat 't nu juist vanavond is, want er is lichtbeelden-catechisatie. Daniël gaat tegenwoordig trouw, want de vriendschap in de Hout duurt voort, al is dominee Bunk er de laatste weken weinig met het slechte weer. Maar soms komt hij naar voren, als Ross het vlees brengt en laatst, met die kou, heeft hij een warme kop soep gehad en is even in de zijkamer geweest. Lang kon 't natuurlijk niet, om den baas, maar 't was fijn.

Daniël komt op de grote catechisatie, zo gauw dominee Bunk beter is en deze hoopt zelf, na Kerstmis weer aan 't werk te kunnen gaan.

Op de lichtbeelden-catechisatie is 't fijn! Mik gaat niet véél

meer, omdat er zoveel kleine kinderen zitten, maar hij, Ross, heeft er een fijnen vriend in mijnheer Verkoren, den korten, breedgeschouderden man, die altijd vertelt en later zo wonder mooi orgel speelt — hij is óók, dat is later gebleken, de organist geweest, van wiens spel Daniël eens zo genoten heeft.

En toen heeft Verkoren óók een ontdekking gedaan. Dezelfde ontdekking, die Janie's vader eens deed, toen Ross' vingers het harmonium bespeelden.

„Jô, jou wil ik les geven. We moeten eens praten!” En dat praten, dat heerlijke praten, dat gaat nu volgende week gebeuren bij mijnheer Verkoren aan huis!

Ross fluit de hele dag. Even bij Witte aan, hij heeft een uurtje vrij. Wat is dat voor een geschreeuw, nèt of er een varken geslacht wordt! Janie? Onmogelijk!

„Nee, nee, ik wil niet!”

Ross heeft de deur van de werkplaats al open. Een teil met dampend zeepsop, een lachende Zuster Martha, een boze moeder Witte en een spiernaakte, spartelende Arie Spronk, dien Ross slechts met moeite herkent. Dan begrijpt hij en lacht z'n brede lach.

„Die is goed! Zal ik u helpen, Zuster?”

En wat Zuster Martha niet gedaan kreeg, terwijl moeder Witte zo boos is, dat ze niet helpen wilde (stel je voor, zoveel moeite gedaan en nu krabbelt dat jong terug!), dat spelen de sterke armen van Ross wel klaar.

Arie gaat kopje onder en blijft in de teil en Zuster Martha's handen doen het werk met borstel en zeep.

Ross heeft er het grootste plezier in. Knaapt die kleine buning even op! Hij sjouwt water af en aan en na een kwartier zitten ze gedrieën in de achterkamer bij het bed van den zieke uit te blazen achter een lekker kopje koffie.

Goede moeder Witte!

Een schoon hemdje heeft Arie! Z'n smoezelige blouse vormt een grote tegenstelling met z'n blanke snuit. En hij kan z'n schone nagels maar niet genoeg bewonderen.

„En nu er van door! Je moeder doet de rest maar!” zegt juffrouw Witte.

Arie mag even in het spiegeltje zien, dat de schoenmaker hem voorhoudt. Dit is Arie Spronk dus, wel, wel!

Janie komt net thuis met een volle boodschappentas. Ze

staart met grote ogen naar dien veranderden Arie.
„Dank je voor je hulp, Ross!” lacht Zuster Martha.

Och, had Ross maar zo'n stipte moeder Witte, die hem na z'n korte nachtrust tòch zou kloppen voor z'n werk. Maar hij heeft alleen een Keetebette en een ouwe Jannes, die beiden een gat in de dag slapen.

Dus slaapt Ross óók een gat in de dag en wordt op grond daarvan door baas Johannissen ontslagen.

Het geduld van den baas is schoon op!

VI. HET KERSTFEEST VAN JANIE EN ROSS

Er zijn van die dagen, dat je voeten de stenen haast niet raken, zo blij ga je 't leven door. Mijnheer Verkoren, één van de beste organisten van 't hele land misschien, heeft aangeboden om je les te geven en je mag bij hem thuis komen! Wat zul je je kuif glimmend nat maken en wat zul je je handen boenen! En Witte is je vriend, die zegt: „Jongen, Ross, je komt toch Kerstavond bij ons, want ik verheug me er op dat feest te vieren, al lig ik op bed. . . .!” en na Kerstmis begint de catechisatie van dominee Bunk en hij gaat er heen, heeft het aan Mik verteld ook, laat ze maar spotten en lachen, die jongens van 't Binnenhof, als hij ze voorbij fietst en ze lanterfanteren weer rond de Hema of Galeries. . . .

Hij, Daniël Ross, is een gelukkig mensenkind! Want de Heer heeft hem lief.

En dan komt er een dag. . . . O, wàt een dag! Je zit midden in de duisternis en je komt er niet meer uit. . . .

Geen werk meer, dat is 't ergste niet. Dat hoeft Keetebette niet te weten. Je komt iedere dag laat thuis en zoekt onderwijl iets anders.

Maar als je op zekere dag thuis komt, staat ze daar als een

woedende furie en schudt met je zuinig verborgen schat, het blikken busje.

En Jannes, die immers wel eens bij Miks ouders komt (dat je dáár toch niet aan hebt gedacht!), die Jannes is je half dronken vóór geweest en heeft verraden, dat je op straat bent gezet. . . .

Het is héél erg met haar en óók met jou, Daniël Rossink! Want je tiert en scheldt om 't hardst en ouwe Jannes vloekt daar tussen door.

„Lelijke lui-wammes! Geld achterhouden, hè. Wie geeft je te eten, wie. . . .!”

„Vader heeft je geld gegeven! ik weet het!” schreeuwt de jongen. — „Geef òp, zeg ik je. . . .”

„Liegen en bedriegen, hè. . . .?”

„Wie heeft de accordeon weggebracht, naar wijf!” stoot de jongen uit. „Je hebt wat te zorgen. . . ., een ander wast

m'n kleren, anders was ik al lang bij Johannissen weg geweest, zeg ik je. Maar ik zal wel gaan, hoor. . . . !”

„Zie maar, waar je onderdak vindt,” sist ze.

Oude Jannes heeft teveel gedronken. En als hij Ross vast heeft, kan dat een verschrikkelijke vechtpartij worden.

Keetebette stuift tussen die beiden in en Ross buiten zich zelf van drift stoot met z'n krachtige body het dikke mens omver. . . . Ze valt met een zware slag met haar hoofd tegen de tafelpoot en blijft liggen.

„Politie!” schreeuwt Jannes. En dan is Ross al weg, het duister in. Dit is het einde van z'n verblijf in Keetebette's huis, dat nooit een thuis voor hem geweest is. . . .

Die nacht slaapt hij in de oude houten loods achter Janie's woning: Maar die weten het niet, die mogen het ook niet weten. . . . want dit. . . . dit is óók meteen het einde van al het goede, dat dit laatste jaar in z'n leven gekomen is.

Hij hoort niet bij hen. Hij zou Jannes en Keetebette wel dood willen slaan en wie weet, wat er met de vrouw is gebeurd. Hij kan niets en hij wil niets. En naar z'n vrienden durft hij niet.

Hij hoort bij Stille Siem en Jan de Hak. Bij Jochem en Leen Vink.

Of tòch niet. . . . ?

De volgende dag slentert hij door de straten. Hij zal bij Akkerman eens vragen, of er met Kerstmis niet een aanvraag is voor een accordeonspeler. Café's doemen op uit de mist voor z'n ogen. En hij zou, hij zou dit jaar anders Kerstfeest vieren — beter. . . ., zoals Gods kinderen dat doen. . . .

Een handje op z'n arm. Een paar zachte, vragende ogen.

„Muis?”

„Je zou toch meegaan naar het Kerstfeest van juffrouw Hers' school. . . . ! Jij was toch *mijn* gast, nu vader en moeder niet gaan. . . . ?” Smekend klinkt haar stemmetje, als hij voor de tweede maal neen schudt: „Ik moet immers zingen! Maar waarom niet?”

„Ik moet spelen!” jukt hij.

„Maar morgenavond kom je dan toch thuis Kerstfeest vieren?”

„Nee, Janie!”

Nu moet hij hier vlug vandaan, wèg van die blauwe ogen, waar de tranen in staan. . . .

De school van juffrouw Hers! Het kleuterschooltje, dat jongens altijd betitelen met een héél lelijke naam. Dat hier in het hartje van de stad toch een paleisje van liefde is. Ieder jaar mogen na het kleuter-kerstfeest óók de oud-leerlingen nog eens komen om te zingen, om chocolademelk te drinken en te kijken naar àl die stralende kaarsjes, terwijl juffrouw Hers vertelt van de liefde van God.

En. . . . ze komen! Ze schamen zich niets. . . . In drommen staan ze voor de deur en die schreeuwerds van Verboom zijn er bij, Gerrit en zelfs Marietje Veen. Coba, een ietsje minder slordig dan anders en Arie een beetje goorder dan na het bad van Zuster Martha, hoewel hem aan te zien is, dat hij tòch z'n best heeft gedaan.

En daar. . . . daar gaat óók Janie naar binnen. Janie, die hem missen zal. . . . Wat te doen? Naar mijnheer Verkoren? Neen, óók dat is geëindigd.

Als 't halfzeven is, slentert Daniël tòch door het achterstraatje en klimt over de heining in de donkere zandtuin. Zie, een streep licht. . . . in 't speellokaal, dáár zitten ze. . . . Ross, die grote lange Ross, die vindt, dat hij het Kerstfeest van Gods kinderen niet meevieren mag, kruipt in het hoekje en maakt zich klein. Z'n verlangende ogen nemen alles in zich op. De gordijnen zijn te kort — gelukkig voor hem! Hij knoopt z'n jas wat stijver dicht, het is niet koud, maar van dat zitten word je kil en hij wil *hier* het feest meemaken. . . . tòch! Hulst met dennetakken, brandende kaarsjes op witgedekte tafels. Overal blijde gezichten! Nu krijgt hij Janie in 't oog, daar zit ze in haar ruiten jurk, dicht bij de piano. „Jij bent toch eigenlijk mijn grote broer,

Daniël!" Och, waarom gaat hij dan toch niet, ze zullen er hem toch met open armen ontvangen bij de Witte's?

Maar een koppige trots weerhoudt hem. Nee, hij wil daar niet komen als een geslagen hond.

En . . . nog steeds spreekt die stille stem in z'n hart een woord, dat altijd in hem is blijven hangen van die keer, dat hij bij de Witte's at en er aan tafel uit de bijbel gelezen werd. Dat woord, dat immers sloeg op Keetebette en hem: „Als iemand zegt: Ik heb God lief! en hij haat zijn naaste, die zegt de waarheid niet, want als hij zijn naaste niet liefheeft, dien hij gezien heeft, hoe kan hij God liefhebben, Dien hij niet gezien heeft. . . .?”

Die piano kan hij goed horen. Z'n muzikaal hart geniet en hij is even alle ellende vergeten. 't Zijn Kerstliederen natuurlijk, maar hij kan niet alle woorden verstaan.

Als er gesproken wordt, hoort hij er ook niet veel van, maar z'n aandacht wordt getrokken door die wondermooie plaat, waar hij juist recht vóór zit. „Het heilig Kindeke in de kribbe, Maria en Jozef er naast. . . .”

Daniël Rossink heeft al vele goede uren doorgebracht bij baas Witte en ook in 't zaaltje van mijnheer Verkoren. En z'n vlug en scherp verstand heeft zich een beeld gevormd van Jezus van Nazareth, den Zoon van God. En alles wat hem van Diens leven werd verteld, dat heeft hij als een schat in zijn hart bewaard.

Daar ligt de Zoon van God in een schamel kribje, in een grot, die vast en zeker nog killer en onbehaaglijker geweest moet zijn dan de loods van baas Witte.

Janie, nu zingt ze! Wat heeft ze toch een heldere stem voor zo'n klein meisje; Ross kan 't woord voor woord verstaan:

„Een Kindeke is er geboren,
Een Kindeke, teder en klein,
Het ligt in een kribbe ter neder,
Wie zou toch dat Kindeke zijn?

Dat Kind is de Heer, onze Heiland,
Hij gaf zich voor ons in de dood.
Dat Kind is Gods Zoon, Zijn Geliefde,
Zo need'rig en toch zo groot.

Om zondaren zalig te maken,
Kwam Jezus als Kindje op aard.
O, geeft Hem toch allen uw harte,
Want Hij is er uw liefde zo waard.
Hij laat u zo vriendelijk noden,
Hij vraagt u: „Komt allen tot Mij!”
O, hoort naar die dringende roepstem:
Uw Heiland, uw Koning is Hij!”

Daar zit een jongen buiten in een hoek, die z'n handen óók wel zou willen vouwen met ál die kinderen daarbinnen.

Die nog eens voor 't laatst naar de plaat kijkt en naar ál dat licht en zich dàn weghaast, het donker in, alléén, hope-loos alleen. De sterren zijn weggekropen, er valt een mieze-rige regen. Hij is stijf en koud en nat en het brood, dat hij vanmorgen heeft gekocht van de paar centen, die nog in z'n zak rammelden, is zeker niet voldoende geweest om de honger van zo'n jongen reus een dag te stillen.

Naar Akkerman — natuurlijk! En dan de café's maar in.... Op Kerstavond?

Hij loopt doelloos langs de stille havens. Hij staat stil bij een verlaten brug. Ergens flikkeren achter de gordijnen kerstboomkaarsjes, een kindje zingt.... Een thuis, gezelligheid!

Hij legt z'n hoofd op de brugleuning en snikt. Het kan hem niets schelen, er komt hier toch niemand langs....

Thijs haast zich naar huis. Fijne verrassing op Kerstavond voor vader, moeder en de zusjes!

„Als je die boodschap voor me doet, jô, dan kan jij een doosje appel-beignets bij me halen. Onze Marie bakt altijd te veel. . . . per ongeluk!” Dat heeft mijnheer Verkoren gezegd.

Fijne kerel, mijnheer Verkoren!

En al heeft hij 't goed, al is hij een gevierde toonkunstenaar, je hebt soms eigenlijk zo met hem te doen, want wat heeft die man het moeilijk en eenzaam in dit leven. En toch. . . . Vader zegt, hij heeft het goed, want àl dit leed heeft hem juist dichterbij God gebracht. . . .

Thijs versnelt z'n passen. Hij wordt nat van de motregen. Er is geen kip op straat. Nu nog een paar straten ver. Maar wat leunt daar tegen de brug? Iemand, die niet wel geworden is. Valt er te helpen?

Thijs is een goed zoon van den vader, wiens naam hij draagt.

„Wat is er dan, kerel?”

Een paar beschaamde, betraande ogen staren hem aan. Er ligt een wereld van ellende in die ogen.

„Ga naar huis, jô. Je wordt ziek zo!”

En dan komen de woorden, die Thijs de Vries nog zo zelden heeft gehoord, dat hij er van schrikt: „Ik heb geen thuis!”

Thijs hoeft het niet te weten, hoe alles precies in elkaar zit. Hier is een jongen van zijn leeftijd, misschien wat jonger, en die heeft op Kerstavond geen thuis, dat hem ontvangen zal. . . .

In een flits denkt hij — Kerstavond! Voor Jezus was ook geen plaats. . . . Vader zal 't goed vinden, dat hij dezen jongen meebrengt in hun kring — om Jezus' wil.

Thijs de Vries heeft den Heiland lief met al de warmte van zijn jonge hart. En hij weet héél goed, wat Deze vanavond van hem wil.

„Kom!” zegt hij, „kom!”

En de natte, moede, hongerige Ross sribbelt maar zwakjes tegen en laat zich meenemen.

In een nauwe zijstraat, dicht bij de havens, maakt Thijs een deur open.

Een heel eenvoudig vertrek. . . . maar de tafel is gedekt en achter de brandende kaarsjes zitten vier kleine meisjes met grappige blonde varkensstaartjes en blozende appelwangen. Een lange man komt naar hen toe.

Hij vraagt niets, maar steekt een hand uit naar dien vreemdeling, dien z'n zoon meebrengt. „God zegene je!” zegt hij alleen en Ross weet, dat hij (en hij kan toch niet zeggen wáár), dit precies eender heeft horen zeggen door denzelfden man.

Dan zegt Ross een paar stamelende woorden en Thijs een paar ferme. En de blonde moeder schuift een stoel dicht bij de kachel en zegt: „Eerst die natte jas uit. . . .!”

„Schuif bij, jongen, en laat het je goed smaken. Straks praten we samen!” zegt de rustige stem.

Het is Ross, of hij deze mensen reeds lang kent. . . .

„En het geschiedde in die dagen,” leest de rustige stem aanstonds voor. . . . „dat de gehele wereld beschreven zoude worden. En Jozef ging ook op met Maria. . . .”

Veilig is het hier. En dezen man zal hij alles vertellen. Nu gaan de kleintjes naar bed. Helder en fris ziet alles er hier uit, zoals bij Janie thuis. . . .

Verward door het vuur en de dampende koffie stort de jonge zwerver z'n hart uit voor dien man met z'n stralende ogen, voor die luisterende vrouw en dien ernstigen jongen kerel. . . . En af en toe zegt de oudere man dringend: „En tòch. . . . heeft God je lief. . . .!”

Daarna is het een poos heel stil.

Een avondlied, Thijs!” zegt De Vries eindelijk. „Moeder, wat kies je?”

„Mijn lievelingslied!” zegt ze zacht.

En Thijs haalt een blikken fluit uit de bedstee en daar beginnen die drie mensen hun loflied te zingen. Wie zijn zij, deze wondere mensen? Waar heeft Ross ze méér gezien?

„Des Hemels poort blijft open staan,
Ik zie van ver de stralen
Van 't licht, dat nooit zal ondergaan,
Ik hoor de lofkorallen!”

Opeens wéét Ross het. . . . Zomeravond op het hofje —
een lange man, een vrouw, een jongen!
En dan valt hij mee in tot verbazing van dat drietal:

„Genade Gods, zo rijk, zo vrij,
Die poort staat open ook voor mij!”

Ze hebben nog lang nagepraat.

„En morgen. . . . ja, morgen ga je terug!” zegt De Vries
ernstig. „Ik ga met je mee!”

In de bedstee naast Thijs, tussen schone lakens, slaapt
Ross eindelijk in. Er is een kerstlied in z'n hart, een lied,
dat misschien wel niet onder de Kerstliederen bekend staat,
maar dat toch de wondere boodschap van het Kerstfeest in
zich heeft:

„Genade Gods, zo rijk, zo vrij,
Die poort staat open ook voor mij. . . .!”

„Ik houd toch altijd weer 't meest van Piet, vader!”
Ze vertelt niet waaròm, die kleine Janie. Dan moet ze óók
vertellen, dat het óók Piet was die vroeger met de anderen
Jan Verrijn. . . .

Maar ze ziet weer Piet voor zich, dat magere joch, met z'n
felle ogen, ná de Kerstviering van zo even.

„Janie, kijk daar! op de hoek van de Kruisstraat; ik heb
al maanden naar 'm uitgezien, 't zijn er niet véél, opge-
spaarde snoepcenten van Wim en mij!”

„Geef jij 't 'm!”

„Nee, nee, Piet! Kom!” Ze hollen achter den melk-

boer aan, die er niets van begrijpt, als Piët en Wim hem staande houden en een pakje centen in z'n hand stoppen.... De jongens stamelen iets en rennen dan weg. Aan Janie is de uitleg van het vreemde geval.

„Baas Verrijn, de jongens hadden centen van u. Opgeraapt en stilletjes meegenomen. En nu hebben ze spijt en hebben echt, eerlijk gespaard. Voor u, terug, op Kerstavond.”

Jan Verrijn staat nog een poos stokstijf op de hoek.... „Wel heb je ooit!” zegt hij.

„En ik dacht, dat Daniël je beste vriend was?” plaagt Vader Witte....

„Daniël.... is m'n *broer!*” zegt Janie, maar er is iets verdrietigs in haar ogen.

„Ik begrijp niets van Daniël Rossink!” zegt moeder Witte.

VII. KEETEBETTE KAN NIET MEER....

Keetebette veegt haar klamme hand eerst nog eens goed af vóór ze het klokje nog eens voorzichtig opneemt van de toonbank.

Het is van goud-karton. Er is een koordje aan, waarmee je 't op kan hangen.

Hulsttakjes zijn er opgeplakt — stralend rood en donker groen. En aan de voorzijde staat met kleine letters háár, Keetebette's naam of liever, de naam van haar man zaliger.

En:

„Een Kerstfeest vol van de vrede Gods
voor Mej. Barendse.

Namens de Kerk....”

En aan de achterzijde staat ook iets:

„Heer, ik ben niet waard, dat Gij onder mijn dak in komt,
doch spreek één woord en mijn ziel zal leven!”

Dat kleine gouden klokje is deze morgen gaan luiden. Alsof het niet ophouden wil. . . . Keetebette is helemaal uit haar doen, sinds die juffrouw gekomen is en 't haar heeft gebracht.

„Dat kan niet voor mij zijn!” heeft ze gezegd, stug, uit haar humeur. Heeft die aap van een jongen er geen schuld aan? Er is ook een vage onrust, die ze zich zelf niet bekenen wil. Waar hij vannacht geslapen zal hebben?

„Dat is wèl voor u! U bent toch juffrouw Barendse? Wel, de Kerk denkt aan u, vanavond is 't immers Kerst-avond. . . .!”

„Ik heb geen centen!” zegt Keetebette. (Wat niet helemaal waar is. . . .).

„Het kost ook niets!” glimlacht haar jonge bezoekerster. „De Kerk denkt aan u, want u behoort toch bij haar. Onze dominee heeft opgezocht, dat u als klein kindje gedoopt bent en zo maakt u deel uit van die Kerk!”

Keetebette's nieuwsgierigheid wint het van haar stugheid.

„Waarom komt die dominee hier dan niet?”

„Hij is ziek!” zegt de ander stil. „Wij helpen hem nu!”

„Ik kom nooit in de kerk,” zegt Keetebette. „Het kan me niets schelen. . . .”

„Ja, maar God komt wel bij u!” zegt de jonge stem. „Want God heeft u lief. . . .!”

En die woorden hoort Keetebette nu nog steeds, terwijl ze 't klokje om en om draait en maar niet op kan schieten met haar werk. Er is haar vandaag iets bijzonders gebeurd, maar. . . . ze heeft helemaal geen lust om er met de buurvrouwen over te gaan praten. . . .

En de jonge wijkbezoekerster gaat trap op, trap af, huis in, huis uit.

Ze komt ook op 't Binnenhof. Ze komt bij de familie Dam, waar de man nauwelijks nuchter is, ze strijkt Arie Spronk over z'n bol en ze maakt zieken, zoals Witte en Opoe Vis, héél blij met een dergelijk klein gouden klokje. . . .

„Waar die jongen vannacht geslapen zal hebben?” Er is een stem in Keetebette's hart, die haar niet met rust laat.

Ze ziet zich weer staan op die stille zaal in het ziekenhuis, waar het witte scherm om het bed is gezet van dien jongen accordeonspeler, die een ernstig ongeluk heeft gehad.

„Neem Daan bij jou. Ik weet geen andere weg. Er is wat geld! En mijn acordeon. . . . De muziek zit den jongen in het bloed. . . .

Doe 't om mijn moeders wil!” In haar hart was een zachte plek voor zijn moeder, dat wist hij. . . .

Ja, ze hééft Daniël in huis genomen. Maar ze deed het tegen haar zin. Doch het geld. . . . ja, er wàs een beetje geld en ze had hulp van hem in het zaakje en toen hij veertien was en van school af kwam. . . .

Ze hield niet van hem. Ze wist eigenlijk niet, wat liefhebben was. Hij zag haar voorbij, zoals iedereen haar voorbij zag en toen ze eens, eigenlijk om hem te plagen, de accordeon had beleend, toen was hij als een wilde furie op haar toegesprongen en van die dag af had hij niets meer voor haar willen doen. . . .

Dat. . . . met die accordeon was niet goed geweest. Zoals er véél niet goed was geweest in haar leven. . . .

Het gouden klokje blijft luiden op deze dag vlak voor Kerstmis. Het vertelt van Kerstdagen lang geleden, toen ze als klein meisje met haar ouders en later met haar verloofde, naar de Grote Kerk ging. . . . Lang geleden is dat. . . .

Er is véél gebeurd nadien. Verdrietige dingen, die haar leven duister hebben gemaakt en arm aan liefde. Maar het ergste is geweest, dat ze God losgelaten heeft, dat ze nooit meer één gedachte aan Hem wijdt. . . . niet één.

De laatste maanden heeft er ook nog iemand/anders aan de deur van haar hart geklopt. Dat was een boodschapper, die kwam zeggen, dat het wel eens gebeuren kon, dat ze niet meer zo heel lang leven zou.

Ieder winkelbelletje was haar tegenwoordig een last, buk-

ken maakte haar benauwd en het kleine trapje op en af deed haar soms duizelen.

En het was niet de duw van den jongen, die haar had doen vallen, het was de drukte en de herrie, waar ze niet meer tegen kon.

„Ring-ting-ting.”

„Twee pijpjes drop, assieblief!”

„Ring-ting-ting.”

Vuil was de toonbank! Dat was vroeger, in de Kerkstraat anders geweest. . . .

Het lijkt wel, of ze de laatste jaren nergens geen zin meer in heeft. . . . „Ring-ting-ting.”

„Bruine suiker. . . .” Ze moet bukken en hijgt. . . . Zou dit de laatste klant zijn. . . . Maar sluiten? De jongen kon tòch achterin. . . .

„Kerstavond! — Jannes, och, die komt niet boven water dan eerst diep in de nacht! Daan. . . . zal hij terugkomen?”

Dan zijgt de dikke vrouw op een stoel bij de tafel en klaagt: „Ik kan niet meer. . . .!” En wat zal het einde zijn? Ze is immers bij God vandaan gelopen. . . .

Twee buurvrouwen, in de late Kerstochtend eindelijk door een halfnuchteren Jannes geroepen, helpen meewarig, om de dikke, hulpeloze vrouw in bed te krijgen.

Keetebette kan niet meer. Ze laat alles toe, ze beweegt niet en ze bedilt niet, terwijl de vlugge handen van Zuster Martha redderen en zorgen. Ook een geluk, dat Zuster net hiernaast kwam!

Maar de dokter schudt het hoofd en zegt: „Hier moet iemand in huis zijn!” Oude Jannes telt bij hem niet eens mee.

En terwijl hij de buurvrouwen om de beurt aanziet, gaat de deur open en een diepe stem zegt: „God zegene u op deze Kerstdag!” Achter den langen baas De Vries staat Daniël Rossink en er komt een felle angst in z'n ogen, als hij de gestalte op het bed ziet. . . . Heeft *hij* dat gedaan. . . .?

Keetebette is helder wakker.

„Daan!” roept ze. Zwak klinkt haar stem, zo geheel verschillend van het kijven, dat ze anders doet. „Daan, kom eens hier. Dit is niet jouw schuld. Kom terug, jongen, als je nog wilt; ik heb schuld en véél ook. Laten we praten, als al die anderen weg zijn!”

„Is uw zoon gekomen, juffrouw? Dat is maar goed ook!” broemt de dokter en pakt z'n spullen in.

Ook De Vries zal vertrekken, maar legt even de hand op Ross' schouders:

„Jongen, je werk ligt vlak bij je deur, God zegene je. . . .!”

Welk een vreemde Kerstnacht. . . .!

Soms dommelt Ross even in boven 't waxine-pitje, dan weer luistert hij naar het hees gefluister van de zieke vrouw.

Doch er is een weldadige stilte en vrede in deze kleine bedompte kamer.

„Is uw zoon gekomen?”

„Alle liefde is uit God!” zegt een stem.

Wie zegt dat? De klok tikt met regelmatigige slagen.
„Als Hij ons liefheeft, zijn we ook schuldig elkander lief te hebben!”

„Om zondaren zalig te maken,
Kwam Jezus als kindje op aard.
O, geeft Hem toch allen uw harte,
Want Hij is er uw liefde zo waard!”

Dat is Janie en ze zingt. Heeft hij dan toch weer geslapen?
„Daan!” fluistert de stem uit het bed. „Geef dat klokje eens, dat daar ligt!” Hij brengt het bij haar. „Lees!” vraagt ze.

Hij wrijft over z'n slaperige ogen en leest met hortende stem bij het flakkerende licht.

„Heer, ik ben niet waard, dat Gij onder mijn dak in komt, doch spreek één woord en mijn ziel zal leven!”

Wat is er in de afgelopen dagen met Keetebette voor wonderlijks geschied? Ze richt zich half op en zegt een woord, dat Ross haar nooit heeft horen uitspreken.

„Amen!” zegt Keetebette.

VIII. DANIËL IN DE LEEUWENKUIL

Als baas Witte eindelijk weer in het lentesonnetje z'n zolen beklopt en het gezang van het kanarievogeltje begeleidt, dan klinkt het niet zo blij als je wel zou vermoeden.

Nu ligt in de achterkamer Janie ziek en ze hoest en blijft maar hoesten. En dat doet pijn om aan te horen, als je zoveel van haar houdt. De dokter zegt, dat ze weg moet naar de zee en de bossen, maar niemand weet zo goed, hoe leeg de lade van het kabinet is als vader Witte. . . .

Maar hij beklopt de zolen met dubbele ijver, hij denkt aan de mussen, die nu slepen met takjes en strootjes en hij zingt,

ja hij zingt toch nog wèl. Doch hij mist z'n kameraadje, want Janie mag nu niet meer zingen tot haar eigen groot verdriet.

Maar als de zon op haar bleke handjes speelt, en haar vrienden komen, dan is Janie weer getroost.

Hoeveel vrienden zou Janie Witte wel hebben? Dat blijkt nu. Moeder Witte steekt er een stokje voor, anders zou de kleine zieke geen minuutje rust meer hebben. Als ze nu allemaal maar zo rustig waren als Marietje Veen, die elke Zaterdagmiddag door Janie's moeder geholpen wordt bij het naaien aan haar schorten. Want met Maart is Marietje nu dan heus van school af gekomen en Zuster Martha heeft haar aan een dienstje geholpen, waar ze volgende week heen zal gaan.

Maar daar heb je ook die schreeuw-lelijkerds van een Piet en Wim Verboom, en daar heb je Coba met haar harde stem en Arie Spronk, die z'n best doet om met schone oren te komen, omdat hij in z'n hart bang is voor juffrouw Witte. . . .

Janie vindt het heerlijk als ze komen, maar ze maken soms zo'n leven, dat haar moeder ze kort en goed buiten de deur zet. . . .

Als ze héél goed is, mogen ze soms een keertje Trommeltjesclub houden bij het bed en dan vertelt Janie van Pepertje Piep of ook wel eens uit het Boek van God. „De zonnestralen vertellen me die verhalen!” fluistert ze, als men haar vraagt, hoe ze die zo goed onthouden kan.

Meester Bakker komt ook wel eens. Het rekenboekje en de taallesjes brengt hij mee, maar Janie zal al dit verzuim wel inhalen, want ze is een knapperdje.

Zuster Martha glipt soms even naar binnen en Jan Verrijn, die een warm kopje koffie komt halen.

Er komen zelfs cadeaux! Van Trommeltje een paar eitjes van z'n nieuwe kippen uit het nieuwe kippenhok. . . . van Jan Bras, de ongelukkige jongen van den groentenboer, óók al een grote vriend van Janie, een prachtige kaart met ver-

gulde letters: „Van harte beterschap.” Ja, dat is de wens van allen, die Janie Witte liefhebben. Maar het duurt zo lang, zo lang. Ze zal toch haar elfenvleugeltjes niet uitslaan en meegaan met de zonnestraal om zèlf de heerlijke verhalen te horen dicht bij haar groten Koning God?

Dat denkt Ross soms, als hij haar gadeslaat. Want Ross is natuurlijk ook een trouwe bezoeker, tenminste, zo dikwijls als hij kan. Want hij heeft het druk, die Ross! Een nieuwen baas zoekt hij voorlopig maar niet in overleg met Keetebette. Want Keetebette, hoewel zo af en toe weer op, kan het zaakje voorlopig tòch niet aan. Dus op haar plaats staat Ross en weegt de zuurtjes af en grijnst vriendelijk tegen de kinderen, die een cent komen kopen. En die pientere oogjes lachen tegen Ross, omdat ze voelen, dat hij van kinderen houdt en Ross voelt zich blij om die lachjes; toch weet hij niet precies te zeggen waarom.

„Omdat je Gods wil doet!” zou De Vries zeggen. De Vries en Thijs blijven z'n vrienden.

De Vries loopt met z'n arm in een doek, hij heeft een kleine operatie ondergaan en nu ruilen ze Dinsdags en Vrijdags — De Vries in de winkel en Ross achter 't orgel.

Dat zijn goede tochten, waarop ze soms samen praten, Thijs en Daniël.

Die Kerstavond heeft hem een èchten goeden vriend gebracht.

Op die tochten heeft hij ook eindelijk dominee Bunk weer eens ontmoet, nog een beetje meer gebogen en ouder dan vroeger in de Hout. . . .

Ze staan beiden verrast stil.

„Ben *ij* tegenwoordig onze orgel-evangelist, Daniël?”

Hij mag niet lang stilstaan, de wind is nog te guur. Maar heeft Daniël bij de boeken zijn lievelingslied? Kent Daniël het óók? Dat treft. . . .

Ver, ver dwalen de vriendelijke ogen nu naar de horizon, waar achter de blinkende wolken Gods heerlijk land begint.

„Des Hemels poort blijft openstaan,
Ik zie van ver de stralen. . . .”

„God zegene je, Daniël! God zegene je!”

Op een morgen komt een zenuwachtige moeder Verboom de werkplaats binnen.

„Ze hebben Jacob gepikt,” snikt ze tegen buurvrouw Witte. „En 'k geloof nooit, dat hij iets bijzonders gedaan kan hebben, al was hij altijd met die jongens van 't woonwagenkamp, nou, en die lopen vrij. . . . Maar die ene, die Siem heb gezeid, as dat die jongen van Rossink 'm verraden heb. . . . die accordeonspeler, die altijd bij jullie over de vloer komt. Die mot z'n naam hebben genoemd aan dien smeris, waar ie op de bruiloft heb gespeeld. . . . Gemeen jong! Denk maar niet dat ie zo vroom is, *ik* weet wel beter!”

„Waar hebben ze Jacob van beschuldigd?” kan vader Witte er eindelijk tussen krijgen.

„Dat ie goed gestolen heb in de Hema. Ze hebben huiszoeking gedaan en. . . .”

„Iets gevonden?”

„Ja,” moet ze dan toegeven.

„Had beter op hem gelet. . . .! Wist je ooit, waar hij zat? 't Is te hopen, dat hij er mee leert.” Het klinkt streng.

„Daniël *is* geen verrader!” zegt moeder Witte.

De tussendeuren zijn dicht. Als Janie dit maar niet allemaal heeft gehoord. Ze kan zich zo opwinden. . . .!

„Ik weet van Siem, dat het waar is en Siem heb et van Akkerman. . . .!”

„Hij zal betrapt en achtervolgd zijn!” zegt Witte peinzend, „want *Daniël* is geen verrader, neen. . . .!”

„Neen!” zegt hij nog eens zacht voor zich heen, als vrouw Verboom al lang weer verderop is gegaan om met luider stemme haar nood aan de burens te klagen.

Akkerman, de instrumenten-verhuurder, is verhuisd. Een

eindweegs de Rotte woont hij nu en het is geen doen voor Ross daar 's nachts het ding nog terug te brengen.

In de café's wil Ross ook niet meer. In overleg met Keetebette, De Vries en mijnheer Verkoren heeft hij maar besloten dit nachtelijke baantje op te geven. Maar deze maand heeft hij nog een paar keer besproken — een zilveren en een koperen bruiloft. . . .

Dit is de laatste keer. Hij krijgt nu orgelles van mijnheer Verkoren. Hij denkt er aan met stille blijdschap. Die keer, dat hij 't grote kerkorgel heeft mogen bezien. . . . Fijn was dat geweest!

Hij heeft toen begrepen, dat er, hoe muzikaal je ook moogt zijn, tóch heel wat komt kijken, voor je met dit machtige instrument de fluiten kunt laten jubelen en de harpen kunt doen trillen en de trompetten doen schallen.

Vier klavieren boven elkaar. . . . en dan het voetklavier. De organist, die met handen en voeten, maar bovenal met z'n hart dit oude, kostbare instrument bespelen moet. . . . Tot eer van God.

Alle knoppen, alle registers, alle smalle en brede pijpen, ze zijn nodig voor 't grote geheel en zouden niet kunnen worden gemist.

En daar hoog boven op dat orgel, daar heeft mijnheer Verkoren iets gezegd, dat Ross niet vergeten wil.

„Zie je, jongen, zo heeft de Grote Kunstenaar daarboven ons àllen nodig en moeten wij ons, hoe gering ook, als instrumenten willen stellen in Zijn dienst, opdat het wondere loflied der genade over de wereld ruisen kan.”

Dus hij, Ross, is ook een kleine pijp, een kleine toets van het wonderwerk van den Meester hierboven. . . . ?

Gods eer verkondigen! Hij begrijpt dit nu.

Neen, niet meer in de café's. . . .

Dit is de laatste keer. En als het waar is, dat hij een gave voor muziek heeft, dan wil hij die óók gebruiken tot eer van God. . . .

Hoe, dat weet hij nog niet. . . . En hoe hij al lerende tege-

lijkertijd verdienen moet, dat weet hij op 't ogenblik helemaal niet. . . .

Nu loopt hij in de donkere avond langs de Rotte. Twaalf uur slaat de torenklok. Niet zo laat — mooi! Jannes zal toch wel thuis gebleven zijn?

Keetebette. . . . vreemd, alle haat is weg uit z'n hart. Heeft God het zo goed met hen beiden gemaakt. . . .? Wat ze beloofd heeft van de accordeon, die ze terughalen zal, als ze het geld heeft!

Dan kan hij toch spelen. . . . Dan hoeft hij niet eens meer naar Akkerman. Maar dan zal hij ook spelen — ter ere van God. Vrolijke liedjes — dat mag — maar géén gemene liedjes, heeft Thijs gezegd.

Het laatste huis. . . . dicht bij 't kerkhof. . . . oei, wat is 't donker! Hij heeft de sleutel van de loods. . . . Dicht slaat de deur. Klaar. . . .

Een paar donkere gestalten zijn dicht achter hem. En alles gaat verrassend snel. Vóór sterke Daniël Rossink kans heeft zich te verweren wordt hij al vastgegrepen en op een carrier geduwd. Twee zitten er bovenop hem en 't gaat in razende vaart. . . .

„Gemene verrader!” sist een stem.

Hij deelt vuistslagen uit, maar ze knevelen z'n handen en geven hem zo'n slag op het hoofd, dat hij een ogenblik versuft ligt.

Hij begrijpt niets en heeft ook geen tijd iets te begrijpen, wordt vier minuten later door vijf, zes paar handen van de carrier afgesleurd, ziet overal vaag bekende tronies bij het licht van een stallantaarn en herkent in een flits de rand van het woonwagenkamp, dicht bij de Hout, maar hij is als versuft door de pijn aan z'n achterhoofd, waar ze met een hard voorwerp op hebben geslagen.

Er plekt iets vochtigs in z'n hals. . . . bloed.

Als door een mist hoort hij de honende woorden en herkent de stem van Siem: „We zullen je leren, vrome broeder, om

je makkers te verraden aan de smerissen, waar jij je liedjes speelt!”

„Slaap lekker vannacht! En vergeet je gebedje niet....!”
Hij zakt ergens diep in weg, 't lijkt wel modder.... En alles is stikdonker om hem heen.... Een deur valt boven hem in 't slot. Hoongelach, dat zich steeds verder verwijderd.... En dan wordt alles stil....

Waar ben ik, denkt Daniël Rossink. Langzamerhand beginnen z'n gedachten weer helder te worden. En allereerst begrijpt hij, wie dit koopje hem hebben geleverd en waarom! Baas Witte had vanmiddag zo'n los daarheen geworpen opmerking.

„Jacob Verboom is gesnapt!”

„O God!” heeft Daniëls hart toen gezocht in stille dank.

„Wat ben ik toch blij, dat ik uit dat web verlost ben....!”

Drie dagen geleden was de zilveren bruiloft bij Kanters, een smeris, maar.... een fijne vent, een vriend van De Vries. En.... Daniël is gevraagd met een accordeon. En hij heeft gemerkt, dat je zelfs een accordeon kunt gebruiken tot Gods eer.... Ze hebben gezongen, frisse liederen, vrolijke liederen, maar óók liederen tot lof en prijs van Hem....

Maar nu is Jacob juist gepikt. En nu zijn ze er hier achter gekomen, dat hij bij Kanters.... en nu denken ze dus, dat hij....

Hij trekt zich op aan een balk. Zit hij in een hok? 't Is stikdonker. Maar de grond is drassig en hij zit er nu al tot z'n enkels in.

Wacht eens, dit moet die oude wagen zijn van Vink.... de wagen zonder wielen, die ze in een kuil geworpen hebben en waar ze.... en ook hij.... vroeger wel hun snode plannen smeedden, als 't een beetje guur was buiten.

Maar dan moet er ook een deur zijn. Z'n handen tasten, een spijker scheurt z'n ene hand open. Hij tast naar de wond in z'n achterhoofd en voelt zich even flauw van de pijn.

Dan klinken de woorden, die hem zo even zijn toegevoegd,
doch nu niet honend, maar dringend en zacht:

„En vergeet je gebed niet!”

Daniël Rossink heeft dit jaar bidden geleerd. Na die Kerst-

avond meende hij héél goed te weten, wat bidden is, doch
nooit heeft hij 't zo goed geweten als nu.

Als een angstig gewond dier schreit z'n ziel om hulp tot
den Hemelsen Vader.

„O God, help mij!”

Z'n voeten kleffen in de modder, hij leunt z'n hoofd tegen

de aarden wal en probeert niet eens meer om daar tegen op te klimmen en nog eens te tasten naar de deur, die hoog boven hem moet zijn. . . .

„Daniël,” denkt hij, half versuft van pijn. „Nu zit jij óók in de leeuwenkuil!”

„Het is dezelfde God als weleer!” zegt de zachte stem. Ze lijkt op die van dominee Bunk.

„God zegene je, Daniël. . . .!”

Heeft hij eventjes geslapen? Er straalt helder maanlicht naar binnen; de maan moet opgekomen zijn.

Zie je wel, hij moet zich ophijsen aan deze aarden wal en dan langs de muur. . . . Loodzwaar is z'n hoofd. . . .

Hij duwt en duwt, schuifelend langs de wanden. Met een hevig gekraak vliegt de deur open en Ross tuimelt naar buiten.

Even blijft hij liggen in het koele gras. . . .

Naar huis, naar huis! Z'n schoenen zwaar van de modder, z'n hoofd zwaar van de pijn. En het uur lijkt eindeloos, eindeloos! Hij loopt maar door en hij heeft nog nooit zo verlangd naar dat winkeltje in de Crispstraat, naar de kelder, waar z'n strozak ligt. . . .

Vijf slagen dreunen door de nacht. . . .

Keetebette heeft iets gedaan, wat ze nimmer deed. Ze heeft gewaakt en opgezeten, in felle onrust over hem.

Ze helpt hem in haar eigen bed.

„Nu zullen we de rollen omkeren!” zegt ze, terwijl ze het bloed uit z'n hals wast. „Slaap nu, jongen, slaap nu. . . .!”

IX. ER GAAN ER TWEE OP REIS

Als je een jongen bent als Ross, met het sterke lichaam van een reus, dan kun je wel een stootje velen. Dan ben je van een lelijke hoofdwond en een nacht in een drassige kuil hoogstens maar een paar dagen vervelend. Hij is al weer het mannetje en loopt monter te duwen achter het zware orgel. . . .

Maar als je een klein tener ding bent als Janie, dan doet zelfs het minste April-buitje je kwaad.

Als een tonnetje zo warm en zo dik ingepakt staat ze naast haar moeder in de wachtkamer van het consultatiebureau. Voor de derde keer.

Er is een foto gemaakt van haar smalle borstje, er zijn prikjes gegeven in haar kleine arm.

En nu kijkt ze met haar grote heldere ogen naar den dokter, die zijn hand op haar blonde bolletje heeft gelegd.

„Luister eens, poes! Ik kan je hier niet beter maken! Ik stuur je op reis, ver van hier, naar het land bij de duinen en de zee, waar de sparrebomen zijn. . . . Misschien word je daar weer stevig en gezond! Wat zou dat een blijdschap voor je moeder zijn. . . .!”

„Alléén?” zegt ze en er is angst in haar stem. Nooit, nooit in haar leventje is ze immers één dag onder de ogen van vader en moeder vandaan geweest. „Alléén, moeder?”

„Wou je ze allebei meenemen?” zegt de dokter. „En wie moet dan de schoenen van de mensen hier in orde maken?”

„Moeder dan!” probeert ze nog. Het zou wel erg zijn vader te moeten achterlaten, maar als er dan maar één meeging naar dat verre, onbekende!

„Je moeder moet toch voor je vader zorgen? Kom, poes, wees een flinke, verstandige meid! Je wilt toch graag beter worden?”

Ze wil het natuurlijk, o zo graag. En ze is ook wel verstandig. Die pijnlijke plek in haar rug wil niet weg en de hoest plaagt haar dag en nacht. . . .

„Ik zal véél eten, heus, alles wat u wilt, en zelfs die vieze levertraan; als . . . ik dan maar bij moeder blijven mag!”

Er komen tranen, die ze dapper wegslikt en moeder zwijgt, zwijgt al maar, o zei moeder toch maar wat . . .

De dokter spreekt wel, zacht, maar beslist:

„Je zegt maar wat. Je weet best, dat je hier tòch niet eten

kunt. Er zit iets zwaars op je borstje, waardoor dat niet gaat! Is 't niet zo? Ja, hoe weet ik dat, hè? En dat zware . . . dat blaast de zeewind zó, pfft weg!

Zuster, laat u dat kleine meisje eens een plaat zien van dat prachtige huis, waar ze komt te wonen . . . !”

Maar ze kan het huis haast niet zien door een mist van tranen.

En de dokter praat hiernaast met moeder. Die zoeken zeker

al een trein voor je uit. En die trein brengt je helemaal alléén naar een huis, waar je niemand kent. . . .

„Er zijn zoveel kinderen!” praat de zuster.

„Vader, moeder!” schreit Janie's hartje.

Klop, klop, tik, tik!

„Ik hoor nooit verhaaltjes meer. . . .”

„Ik weet er geen één.”

„Ik denk, dat de zonnestraaltjes niet meer komen, ze schrikken van je gezichtje!”

„Kan me niet schelen.”

Klop, klop, tik, tik.

Ze zit op een bankje in de zonnige werkplaats en kijkt hem zelfs niet aan. . . .

„Ik dacht, dat je mijn flinke verstandige meisje was. . . .”

„Ik heb geen zin om altijd flink en verstandig te zijn. Vader, moèt het, moèt het?”

„Ja, het moet.”

„Ik vind het zo erg. . . .”

En dan ziet de schoenmaker even ernstig naar buiten, want hij wil helemaal eerlijk zijn bij wat hij nu zeggen gaat. Hij denkt aan God en aan de mensen, die 't mogelijk hebben gemaakt, dat ze gaan kan en er misschien herstellen zal. En hij dringt de gedachte terug, dat het hier zo eenzaam zal zijn zonder zijn dochtertje.

„Het is niet erg. . . . Helemaal niet!”

Je kunt vader altijd vertrouwen. En ook nu klinkt zijn stem zo zeker. Maar toch twijfel je. . . .

Klop, klop, tik, tik, tik.

„Janie?”

„Ja, vader?”

„De zonnestraal vertelde mij vanmorgen een verhaaltje. Het was maar kort, maar je moet het horen. De zonnestraal zag zes vogeltjes op een tak zitten, hier ver vandaan. Ze waren verlegen en staken 't kopje in de veren, toen de zonnestraal aankwam. „Ho, jongens!” zei deze.

„Wat zullen we nu hebben op klaarlichte dag?” „We schamen ons zo,” zei er toen ééntje zachtjes, „we zijn hier naar toe gestuurd om te zingen, maar we kennen ons liedje niet meer, we zijn het vergeten!” „Hoe komt dat nu!” riep onze zonnestraal verschrikt. „Ik zal overal gaan zoeken naar een vogeltje, dat 't jullie leren wil, maar als ik er maar een vind! de vogels hebben nu juist allemaal een gezellig plekje uitgezocht en jullie wonen in zo'n verre, vreemde streek.”

„Och toe, doe uw best!” smeekten de vogeltjes.

En de zonnestraal deed haar best. „Nee, hoor!” zei de nachtegaal, „ik kan niet weg, ik moet een concert geven.”

„Dank je wel, mij te ver!” piepte het winterkoninkje.

„Och, we hebben het hier zo gezellig met elkaar!” tjlpten de mussen.

„Later, later!” riep de koekoek. „Nu is 't nog te vroeg — te vroeg!” En zo hadden ze allemaal wat anders en de zonnestraal dacht al, dat ze onverrichter zake terug zou moeten gaan.

Doch toen ze 't aan het roodborstje vroeg, hield deze even het kopje schuin en dacht na. „Ik heb het wel heel goed en ga liever niet weg van mijn vader en moeder!” piepte hij zacht. „Moet het?”

„Ja, het moet!”

„Wie zegt dat?”

„Mijn Koning!” fluisterde de zonnestraal.

„Kom, ik ga ze zingen leren!” zei het roodborstje en klapte met z'n wieken. „Goeden dag, vader en moeder. Tot ziens!”
Klop, klop, tik, tik, tik.

„Janie. . . .?”

„Ja, vader?”

„Weet je, dat de vogeltjes daar ver weg zo blij waren toen de zonnestraal eindelijk het roodborstje bracht. . . . En het heeft ze allemaal weer het lied geleerd dat ze vergeten hadden, je weet wel, dat liedje van Gods liefde. . . .!”

Klop, klop, tik, tik, tik.

„Ik. . . . ik begrijp wel, wat u zeggen wilt, vader!”

„Kijk eens, kindje, het is altijd met een doel, dat God ons onder andere mensen brengt. . . .”

„Ik mag immers niet meer zingen, vader!”

„Nee, mijn kleine zangvogel, dat is zo! En toch. . . . het lied van Gods liefde bestaat niet uit woorden en uit klanken, maar uit kracht! Je zult dit niet helemaal begrijpen.”

„Als het moet, omdat onze Koning God het wil, ja dan ga ik natuurlijk. Maar het doet een beetje verdriet. . . .”

„Weet je het nog van Gods liefste kinderen. . . .”

„Ja. . . . o ja, vader! En 't zou wel eens kunnen, dat daar kindertjes waren, die nooit geleerd hadden te bidden, hè, en dan. . . . Dan zou ik, net als dat roodborstje. . . .!”

„Nu ken ik m'n eigen meisje weer!”

En de schoenmaker zingt z'n vrolijkste lied, als Janie bij moeder staat, die alles strijkt voor de reis.

„Nog een andere bedoeling dan om haar beter te maken, mijn God?” vraagt zijn hart. „O, dan is het helemaal goed, als ik haar een poesje missen moet!”

Klop, klop, tik, tik, tik. . . . Piet, piet!

„Ja, zing maar, mijn vogeltje, zing!”

Janie Witte gaat op reis!

Ze wordt deftig uitgeleide gedaan tot op het perron, niet alleen door haar vader en moeder, maar ook door Ross en baas Trommel, door Piet en Wim en Coba en Gerrit Veen. En Arie Spronk draagt in *schone* handen een trommeltje met zuurtjes uit het winkeltje van Keetebette. Ze hebben er hun centen voor op gespaard, maar ze hebben ook een heleboel cadeau gekregen. . . .

Dit lekkere trommeltje is een geschenk van de Trommeltjesclub, die van Janie's vader een perronkaartje kreeg voor elk. . . .

Van Ross krijgt Janie een prachtige witte zakdoek met poppetjes. Om te zwaaien, niet om te huilen en het heerlijkste is z'n stellige verzekering, gefluisterd in haar oortje:

„Ik kom je opzoeken, hoor, hoe . . . dat weet ik niet, maar ik kom, al moest ik lopen!”

De Zuster, die Janie met nog een paar andere kindertjes onder haar hoede heeft, dringt aan op afscheid nemen, 't is de hoogste tijd.

„Dag mijn vogeltje!” Dat is vader.

„Dag kind!” Dat is moeder.

„Dag Muis!” Dat is Ross.

En dan stuift op 't laatste moment Jan Bras nog naar voren, Jan met de bochel, zoals hij genoemd wordt (maar door Janie nooit!) en hij steekt een blozende appel door het raampje.

„Zo dik en blozend worden haar wangen!” roept de vrolijke Zuster en dan . . . ja, dan moet Ross' zakdoek dienst doen, zowel voor 't één als het ander . . .

En de trein stoomt weg naar Zeeland . . .

Die avond, als Janie's ogen door het grote venster voor 't eerst het wonder zien van de zinkende zon in zee, gaat er nog iemand op reis.

Eerst is er ook een boodschapper bij hem geweest . . .

„Nee, niet meer terug naar werk, alles rustig neerleggen!”

„Moet het?” vraagt hij stil.

„Ja,” zegt de ander. „Het moet!”

„Maar het is zo erg.” De oude dominee keert z'n gezicht naar de wand.

„Het is niet zo erg. Want onze Koning zegt het . . .”

„Dan is het goed . . .!”

„Je weet toch wel, waar je nu één mag gaan?” fluistert de boodschapper van God.

„Ja,” zegt de oude dominee en hij vergeet al de catechisaties, die hij nog had willen geven om jongens als Ross te vertellen van de liefde Gods . . . Grote vreugde komt in z'n ogen.

„Ja, des Hemels poort blijft openstaan. Ik zie van ver de stralen . . .! En het licht komt steeds naderbij!”

Dan maakt hij zich klaar voor de grote reis.

X. „DES HEMELS POORT BLIJFT OPEN STAAN!”

Vandaag help ik je dus voor de laatste maal,” zegt Ross op zekere dag tot Thijs.

„Ja, het was heerlijk, dat je 't deed; dit heeft vader me gegeven voor je, had je eerlijk verdiend!” Thijs geeft hem iets. . . .

Een blinkende gulden rolt uit het envelopje. Dit is een wonder-goede dag. Stralende zonneshijn! Een kaart uit Zeeland met de groeten van Janie. . . . En. . . . thuis ligt het geld klaar, waarmee Keetebette z'n accordeon terug zal halen. . . .

Maar 't is tegelijk de laatste keer, dat hij z'n jonge krachten mag geven om 't Evangelisatie-orgel door de stad te duwen en het wiel te draaien. . . . Hij zal 't missen, al weet hij, dat hij vast en zeker nog wel eens met De Vries mee zal mogen, al is diens arm nu weer zo ver, dat hij zelf 't werk weer doen kan.

In de Houtlaan staat Daniël Rossink plotseling stil voor een huis. En hij zoekt tussen de boeken. „Dit!” zegt hij beslist. Hij hoopt en hij wacht.

Mijnheer Verkoren heeft hem een plaatsje bezorgd op de catechisatie van dominee Doesburg.

„Maar onze dominee komt toch terug?” heeft Ross dringend gevraagd.

„Och. . . .!” heeft mijnheer Verkoren alleen maar gezegd. . . .

„Des hemels poort blijft open staan,
Ik zie van ver de stralen. . . .”

Er wuift geen oude, bleke hand voor het raam van het studeervertrek. Streng en gesloten zijn de vitrages.

Maar dan opent Dientje de deur en Thijs wil naar haar toe gaan met de bus. Doch Ross is hem voor. Dientje herkent hem vaag, dien roden jongen, die met grote vragende ogen haar aanziet.

„Zeg. . . . zeg, hoe. . . . hoe gaat 't met den dominee?”

Strak wordt Dientjes gezicht en haar lippen trillen. . . .

„Onze dominee is verleden week begraven.”

Ross staat stil op de mat en z'n knieën knikken. Is. . . . is de dominee heengegaan? Zal hij hem nooit meer zien in de Houtlaan?

Met bevende lippen stoot hij schor een groet uit tegen Dientje en wil omkeren, als de kamerdeur opengaat.

„Wie is daar, Dien?”

„Een jongen voor dominee, mevrouw!” zegt het meisje stil. En dan krijgt Thijs een wenk om even te wachten. Op het randje van zo'n mooie pluche stoel zit Ross en luistert met ontroering naar wat die bleke, grijze dame hem vertelt.

„De hemelpoort ging voor hem open en hij was zo blij. . . .!”

Ja, ja, Ross begrijpt, dat je hier niet bedroefd om mag zijn, al zie je aan haar ogen, dat zij hem toch óók wel erg missen moet. . . .

En dan opeens is z'n blos weg, z'n verlegenheid weg. . . .

En hij begint te vertellen van de leverworst in de Hout, van de kaartjes voor de lichtbeelden-catechisatie en van al die keertjes, dat een gesprek eindigde met „God zegene je!”

„Dus dan ben jij Daniël Rossink,” zegt ze zacht. „Hij vertelde wel eens van je. Het doet me goed, dit alles te horen, Daniël.”

„Gods kinderen gaan heen, doch Hij blijft. . . .”

Thijs is zo'n fijne kerel, die nooit veel vragen zal. Als de avondzon daalt, komen ze de Schravenweg af en zien door een stille laan van de Hout.

Aan het einde dezer donkere besloten gang is het stralende licht van de ondergaande zon.

En Thijs vraagt niet wat Daniël zoekt en waarom hij het wiel neemt op deze stille weg, waar toch geen huizen staan. Hij laat het orgel zingen voor zichzelf, Daniël Ros-

sink, en nog eenmaal toeven z'n gedachten bij dien man,
die hem 't eerst dicht bij God heeft gebracht.

„Genade Gods, zo rijk, zo vrij,
Die poort staat open ook voor mij. . . .!”

Thijs staat stil en zwijgt.

Zwijgend duwen ze het orgel terug naar de stad. Is er een
betere vriendschap dan die zonder woorden?

„Als je iemand mist en je hebt er verdriet van, dan kun je
er bovenuit komen door anderen genoeg te doen!”

Baas Witte zegt het en die kan het in deze dagen weten.
De jeugd van 't Binnenhof komt nogal eens langs z'n raam
en ze hebben 't goed bij hem. . . . Moeder Witte is niet zo
toeschietelijk. „Maar och, hij mist Janie, moet je denken.
. . . . Echter al die visite in de werkplaats en dat vuile joch
van Spronk. . . .!”

Ze komen om nieuwtjes van Janie. Janie maakt het best.
Hij leest haar briefjes voor, hoe ze vanuit haar bedje in de
lighut de zee kan zien en de meeuwen in hun vlucht. . . .
Hoe ze verhaaltjes vertelt aan de andere kinderen. . . .

Ja, die verhalen van Janie! Die worden gemist! Soms neemt
vader Witte haar taak over en kwijt er zich uitstekend van.
De jeugd zit op de stoep in 't zonnetje en geniet. . . .

Nu gaat Daniël Rossink dezelfde practijk eens toepassen.
Er rammelt een gulden in z'n zak en Keetebette heeft ge-
zegd, daar mag hij nu eens voor kopen wat hij wil.

Maar Ross heeft van de week 's avonds laat een schreiend
klein meisje in een portiek gevonden, dat niet naar huis
durfde, want vader, o vader heeft gisteren moeder en de
broertjes en haar zo geslagen in z'n dronkenschap.

Dat slordige kleine meisje met de piekhaartjes, de vuile
neus en de afgezakte kousen is door Ross naar huis ge-
bracht. De man lag een nieuwe roes uit te slapen en de
angstige, bleke vrouw was Daniël dankbaar.

Maar om zo'n kruimel als Coba nu eens een pleziertje te bezorgen! Daniël heeft er zin in! Janie zou 't aanmoedigen, al zou ze zelf niet mee kunnen gaan.

Coba is één en al vreugde en loopt uitgelaten het hele eind naar de nieuwe diergaarde en Daniël geniet van de extra-vrije middag, die hij gekregen heeft, van de stralende zon en van Co, die er vrij behoorlijk uitziet, hij heeft haar neus ge-

snoten met z'n eigen zakdoek en haar kousen eens flink opgetrokken.

Een gróót en een kinderkaartje — en een zak kaakjes voor de dieren (maar Co lust er 't meeste van) en twee ansichtkaarten. De ene stuurt Ross vanavond naar het Zeeuwse sanatorium, de andere is een cadeau voor Keetebette.

Dan is de gulden op, maar 't moet waar zijn, dat je, als je geeft, honderdvoudig terug ontvangt!

Want Coba's juichende blijdschap is z'n loon en hij geniet zelf ook met volle teugen en stelt alle belang in de dieren in hun ruime, frisse hokken.

Fluitend gaat hij die avond terug uit 't slop, al is hij ergens nageschreeuwd: „Die rooie wordt kindermeisje!”

Het deert hem niet!

Boven, hoog boven z'n hoofd, drijven rozenrode wolkjes. Daar. . . . daar is dominee Bunk nu bij God. . . .

Hij steekt de Kruisstraat over. Er is vrede in z'n hart.

XI. HET LAND BIJ DE ZEE

Maar jongen! Als ik het goed begrijp, ga je dus met „vacantie! Nu, ik hoop, dat je beter weertje hebt dan dit. . . .”

De regen gutst tegen de ruitjes van de werkplaats. Daniël Rossink zit op een punt van de tafel met al de schoenen om zich heen. . . .

„En waar gaat de reis heen?” vraagt vader Witte.

Dan wordt het gezicht van Ross één brede lach.

„Dàt moest u nu eens weten!” zegt hij. „Per fiets. . . . per fiets. . . .”

„Jongen, hoe kom je aan die fiets?”

„Dat zei ik u al, mijnheer Verkoren had er thuis nog één staan en nu gaan we samen eerst Brabant door en slapen bij den boswachter in Ginneken, dat is een neef van mijnheer Verkoren, nou en dan en dan. . . . naar het Westen —

telkens varen en daarna weer fietsen, tot we. . . . in West-Kapelle zijn."

De schoenmaker springt op, al moet zo'n plotselinge beweging hem heus wel pijn doen. Doch hij denkt er niet eens aan: „Maar dat is dicht bij Janie!”

Ze is nu drie maanden weg, z'n kleine Janie! Drie maanden lang, waarin ze niets van haar gezien hebben dan de potloodbriefjes en. . . . een kiekje van Janie met de Zuster, dat een ereplaats heeft gekregen op het kabinet in de achterkamer, waar èn vaders èn moeders blikken nogal eens heendwalen, wanneer ze tegenover elkaar aan de stille maaltijden zitten. . . .

„Het gaat goed!” schrijft de Zuster.

Ja, het gaat goed. Maar ze is zo'n dapper deerntje. . . . Ze zal niet schrijven, dat ze zo héél erg naar hen verlangt. Dat zal ze niet doen, omdat ze hen verdriet wil besparen.

Och neen, zij zullen er niet heen kunnen gaan. Hij heeft gerekend en gezucht. Als zijn *vrouw* nu alleen maar. . . . Hij kan toch niet met dat lastige been. . . . Maar het gáát niet. Ze moest toch kleren hebben. En ze hadden toen helemáál geen geld. En de schoenmaker heeft een afschuw van schulden. . . .

En nu zal Ross. . . . ('t lijkt haast te heerlijk om wáár te zijn!) nu zal Ross Janie misschien gaan opzoeken en de groeten overbrengen van haar vader en moeder.

„Ja!” lacht Ross. „West-Kapelle is niet ver van Domburg. En daar logeren we. . . . op de pastorie. Dominee Verkoren is een broer van mijnheer!”

Z'n hart springt op van vreugde, als hij denkt aan al die heerlijkheden in 't verschiet.

„En dan ga ik natuurlijk naar Janie! Wat zàl ze opkijken!”
„Die mijnheer Verkoren loopt maar wát weg met jou. En logeren op de pastorie! Ik zou zo langzamerhand respect voor je krijgen, heerschap!”

Dan schàlt z'n stem door de werkplaats: „Vrouw! Vrouw! Kom eens hier! We hebben je iets te vertellen!”

En nu fietsen ze achter elkaar langs het smalle bospad. Mijnheer Verkoren, stevig, gebruind, in sportcostuum voorop. Je zou 't niet zeggen, maar deze dikkerd heeft een uithoudingsvermogen! Méér dan Ross, die het fietsen de laatste tijd een beetje afgewend is en dan hier met àl die bergen en dalen.

Vijf dagen, vijf heerlijke dagen zullen ze wegblijven! En aanstonds nog een heerlijke boottocht terug naar Rotterdam. Die vijf dagen werden hem door Keetebette van harte gegund. Thijs slaapt er 's nachts en zal haar tussen z'n werk dóór helpen wat hij kan!

Thijs. . . . z'n vriend!

Deze dagen zijn vol lichte blijdschap. Er gaat een ongekende wereld open voor het kind van de rokende havenstad. En soms, als ze zonder spreken voortglijden langs de dennebossen en de glooiende velden, blijft er een zachte stem in zijn jongensgemoed zingen: „Dànk, o God, dànk!” Maar vandaag spreken ze wèl. Of liever mijnheer Verkoren spreekt. Hij vertelt Ross van z'n leven. In dat stille bos, met den jongen dicht achter hem, legt Verkoren iets van de droefheid van z'n ziel voor Daniël Rossink bloot. Is het alléén maar droefheid?

„Mijn vrouw hield ook zoveel van mijn werk en ze heeft zich zo intens verheugd, toen ik die aanstelling kreeg als organist.

We waren vier jaar getrouwd, toen ze stierf. Eén kind liet ze me na — een jongen.

Hij zou nu. . . . een paar jaar ouder zijn geweest dan jij. Hij had mijn gave voor muziek geërfd en zou een groot musicus geworden zijn als. . . .”

„Stierf hij. . . .?” Daniël weet natuurlijk dat het antwoord „ja” zal zijn en z'n stem is schor.

„Hij verdronk in een zomervacantie bij het zwemmen in zee. Hij was toen dertien jaar. Het is nu drie jaar geleden. . . . Nadien ben ik nooit. . . . meer in West-Kapelle geweest. Nu kan ik weer, want in die drie jaar is er véél

in mij veranderd. En met jou samen. . . . is het niet zo zwaar. Daarom zei ik je, dat je er *mij* een genoegen mee deed, als je me vergezelde. . . .!”

„Dat begreep ik toen niet!” denkt Ross.

Maar hij zwijgt. Mijnheer Verkoren is nog niet klaar, dat voelt hij.

„Na de dood van mijn jongen was eerst de lust voor mijn werk verdwenen!” vervolgt de organist zacht. „Het ging niet meer, en dat was te begrijpen, want ik was zo ver van God in die dagen. . . . Maar God laat ons nooit los, al doen wij het Hem. Misschien weet jij dat ook.” (Ross ziet voor z'n ogen de zandtuin van het Kleuterschooltje en de verlaten stenen brug aan de havens!) „Zie je, jongen, langzaam aan ging ik begrijpen, dat ik dit zware, dit onnoemelijk smartelijke niet alleen behoefde te dragen. Dat Hij het met me mee droeg! Toen liet ik me dragen, óók in mijn spel. En toen werd het goed. . . .!”

Verkoren heeft Ross vergeten. Stil peddelt hij verder en er wordt niets meer gehoord dan het zingen van de vogeltjes en het fluisteren van de dennen.

Eindelijk verbreekt Ross de stilte. Hij heeft gedacht aan Witte, aan De Vries, aan mijnheer Verkoren. Bij allen bloeit de glimlach open boven alle leed.

„Als je een kind van God bent, kun je dan tòch in alles blij zijn, zodat de mensen het aan je zien?”

Zachte ernst ligt er in Verkoren's ogen.

„Och, jongen, dat is zo'n wonder geheim. De liefde van God overstroomt alle verdriet. Je kunt het niet begrijpen, je kunt je alleen maar verwonderen, dat het zo is. . . .!”

En dan begint Ross te vertellen van Witte en dan praten ze ook samen over De Vries, die zo'n getob met werk heeft gehad, nu hij eindelijk dit baantje vond, dat toch niet anders dan een schamel loon bieden kan, omdat er zo weinig geld beschikbaar is voor evangelisatie.

„Maar in dienst van God!” zegt Verkoren. En hij vertelt iets van De Vries uit vorige jaren, toen ze beiden nog jon-

gens waren en er een bijeenkomst was van jonge leden der kerk, die wilden meewerken om hun predikanten te helpen in de gemeente met vurige lust en ijver.

„We riepen om 't hardst!” glimlachte Verkoren. „De één wilde een jongensclub leiden, de andere blaadjes rondbrengen, de meisjes boden zich aan om blinden voor te lezen.... Toen zei er een jonge stem rustig en kalm: „Ik zal de ramen lappen van de kerk aan de haven, want dat is hard nodig!” Dat was De Vries, toen een werkloze glazenwassersknecht. Hij beschaamde ons allen.

In dienst van God! Doen wat hard nodig is, mijn jongen! Doen, wat in je vermogen ligt en soms vlak naast de deur. Vergeet het niet!”

En in de stilte, die nu volgt, ziet Daniël Rossink een kleine snoepwinkel. De pui is niet schoon en de toonbank óók niet, maar volgende week Zaterdag....!

Want Keetebette.... kan immers niet meer?

Daar liggen in de blakende zonneschijn de kinderen van „Zeelust” op hun bedjes op het terras. Hun snuitjes zijn gebruid.

Véél bezoek krijgen ze niet, de meesten zijn ver van huis en hun ouders hebben geen geld voor de reis. Maar vandaag laat de Zuster een bezoeker binnen voor Janie Witte. Dat moet haar broer wel zijn, want met een kreet van verrukking steekt ze haar handen uit naar dien langen, sproetigen jongen met z'n rode, weerbarstige kuif.

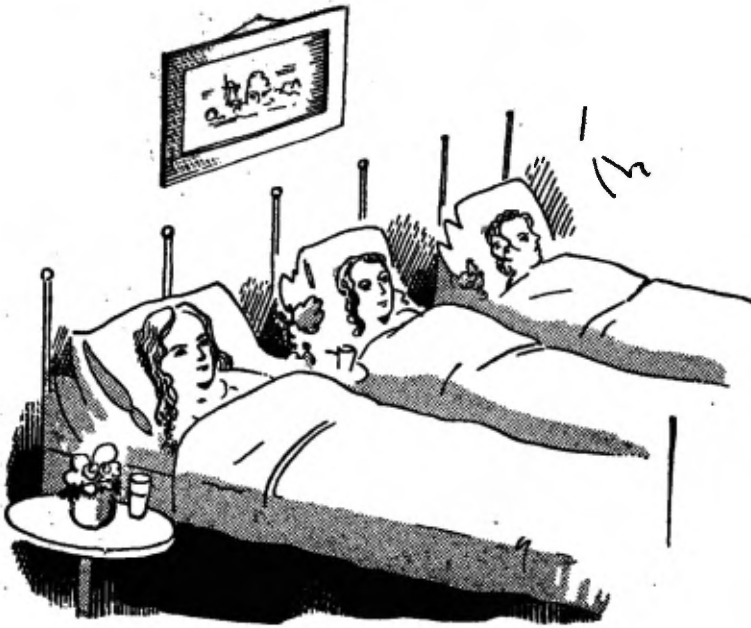
„Wat een vuurtoren,” zegt Jan Punt, óók een Rotterdammertje, maar een flink bruttaaltje.

Maar die twee horen niets. Die twee zien elkander aan met grote blijdschap en er is van beide kanten zó veel te vertellen.

„Hoe jij nu toch hier komt, zeg!”

„Hoe maak je het, kleine Janie?”

„Wat ben je keurig, Daniël!”

„Wat zie je al lekker bruin, Muis!”
Daniël moet precies vertellen, hoe hij hier komt. Daniël moet ook alles vertellen van thuis.

„Zingt vader?”

„Ja zeker, Muis!”

„Ik zal ook weer gauw mogen zingen!”

„Het gaat goed!” zegt Zuster Nora, die naderbij komt.

„Volgende week mag ze een paar uurtjes op. . . .” En later, zachtjes tot Ross: „Ze is het zonnetje van ons huis! Toch geloof ik, dat ze soms wel erg naar haar ouders verlangt. . . .”

„Ze heeft een heerlijk thuis!” zegt Ross, al z'n verlegenheid vergetend tegenover de vrouw, die zo lief voor Janie is. . . .

„Zuster Nora is een schat!” heeft Janie immers gezegd.

En ver, ver op de bosweg, keert hij zich telkens nog eens om en ziet het dappere wuivende handje. Hij wuift terug

en denkt aan al de boodschappen, die het zonnestraaltje van het Binnenhof hem meegegeven heeft.

„Deze rose schelpjes zijn voor Arie Spronk! Zeg hem, dat ik hoop, dat z'n nagels er zó uitzien als ik terug kom!”

En fluisterend: „Zeg óók, Daniël, dat hij niet vergeet om te bidden: „Jezus, goede Herder, hoor mij. . . .!”

Deze schelp is voor Gerrit Veen. Je kunt er de zee in horen. Zeg hem, dat ik aan hem denk en vraag aan Piet en Wim, of ze het kippenhok schoonhouden, want ik kom gauw terug. Mijn twee mooiste kaarten zijn voor Piet en Wim. . . . Hier!

En als je Jan Bras ziet, doe hem dan mijn groeten en zeg, dat ik hem niet vergeet. . . .

Voor Coba dit — twee toffee's in een papiertje en óók de groeten aan Marietje! Ik heb een brief van haar gehad. . . .

En vader en moeder. . . .” Haar stemmetje stokt — dan fluistert ze snel: „Zeg aan moeder, dat iedere dag het bordje leeg is en zeg aan vader dat. . . . dat er hier al één kind was, dat niet bidden kon. . . .”

Een pastorie dicht bij een kleine vriendelijke kerk van grijze steen. Maar dáár zullen ze Zondag niet heen gaan. Mijnheer Verkoren heeft een verzoek ontvangen om in Middelburg te spelen en Ross zal hem vergezellen.

Voor de zachte vriendelijkheid van de domineesvrouw is Ross' verlegenheid het eerste bezweken en het kleine blonde kereltje in de box heeft een grote vriend ontdekt in dien sproetigen jongen en de rode haardos moet het wel eens ontgelden, zo grabbelen de poezelige handjes daarin.

De dominee is ernstig en stil. Eerst voelt Ross zich niet zo op z'n gemak, maar daarna wordt het harmonium tot z'n beschikking gesteld en de stille man zit met z'n boeken in de serre en luistert naar het spel van den jongen.

Ross speelt nu ook van 't blad en na een half jaar uitstekende lessen heeft hij ook daarin grote vorderingen gemaakt. En de dominee moet denken aan het gesprek, dat z'n broer

de vorige avond met hem heeft gehad. Hij denkt aan het vreselijke ongeluk van drie jaren geleden en hij denkt ook aan het verleden en de toekomst van dezen jongen.

„Niemand weet de wondere en wijze bedoelingen van Uw daden, dan Gij alléén, o mijn God!” zegt hij stil voor zich heen.

„Maar soms. . . . neemt Gij een tipje van de sluier weg en dan. . . . dan vinden wij geen woorden om Uw liefde en wijsheid te loven en te prijzen!”

Aan het ontbijt, dat extra vroeg gesteld is voor die twee, die nog zo'n flinke fietstocht hebben te maken, komt er een haastige boodschap van den ouden Wisse, den organist. De man is vannacht niet erg goed geworden en kan de dienst niet waarnemen.

Goede raad is duur!

Verkoren wordt in Middelburg verwacht. . . . Bartels, de meester, die anders wel eens waarneemt, is uit de stad.

En dan staat mijnheer Verkoren naast Daniël Ross met het briefje in de handen.

„Je kunt het!” zegt hij vast. „'t Is een gewoon harmonium, jongen! Ik weet, dat je het kunt. . . .”

De aarzeling duurt niet lang. . . . „In dienst van God. . . . en het werk, dat vlak naast je deur ligt. . . .”

„De naspelen. . . .” tobt Ross nog even.

„Als wij doen wat we kunnen, zal God doen wat wij niet kunnen!” zegt dominee Verkoren.

En dan opent hij de deur van het kleine kerkje en Daniël Rossink gaat het trapje op, opdat hij en het harmonium aan elkander zullen kunnen wennen.

Over een uur zal de dienst beginnen.

En aanstonds is de kleine kerk gevuld met een menigte witte kappen. Opzij de boeren met hun blinkende knopen en gespen, de verweerde kappen gebogen, de vereelte handen gevouwen.

En zachtjes zet Daniël Rossink het voorspel in:

„De lofzang klimt uit Sions zalen
Tot U met stil ontzag. . . .”

XII. DE HEILAND VAN HET BINNENHOF

Een fijne motregen maakt hen nat. Daarom zijn ze bij elkaar gekropen op de trap van het huis van de Verboom's, waar de deur altijd openstaat. . . .

En Marietje ledigt de inhoud van de doos, waarin ze haar schatten bewaart, op de schoot van haar Zondagse ruitjurk, gekocht van zelf-verdiend geld. 't Zijn plaatjes van de Zondagsschool, 't zijn kaartjes, die ze op de lichtbeelden-catechisatie wel eens krijgen. De kinderen van het Binnenhof kijken vol bewondering toe, maar Marietje vindt niet wat ze zoekt — een kaart. Een kaart voor Janie!

Dan zegt Gerrit Veen, de stille Gerrit, die ze „achter de mouw” heeft. . . . „Ik heb wat. . . .!”

Binnen een paar minuten is hij ademloos terug. . . . „Kijk,” zegt Gerrit Veen.

En die dringende, duwende kinderen op de trap kijken. Ze twifelen geen moment, of Janie moet deze kaart mooi vinden, juist deze kaart.

„Hoe kom je d'r aan!” vraagt Co.

„Gekregen.” Verdere uitleg geeft Gerrit niet. Ja, hij heeft 'm verdiend, heus verdiend met het kerstboompje sjouwen voor juffrouw Hers van de Kleuterschool. En niemand, niemand zal ooit weten, hoe 't hem gepakt heeft, wat ze toen tegen hem, het geniepertje, heeft gezegd: „Zie je, Gerrit, *ij* hoort er óók bij!” Het heeft hem stilletjes geholpen om. . . . om niet meer zo stiekum te zijn, al vergeet hij 't telkens weer. . . . Maar juffrouw Hers en Janie, die geloven in hem, die helpen hem. En Janie mag daarom dat plaatje wel hebben.

Het is even stil op die schemerige trap. . . . En al die kinderen kijken naar Hem, den Heiland. Ze kennen Hem wel. En daar staat Hij dan, Zijn liefdevolle armen om de kinderen heen.

Een meisje met een boodschappentas ziet naar Hem op in stil vertrouwen. „Dat ben ik,” denkt Marietje. „Nèt de boodschappentas van mevrouw. Dàt. . . . mag ik zijn!”

„Als ik eens zo veilig in Zijn armen mocht als dat meisje op de kaart. . . .” denkt Co. „Dan ben ik niet bang meer, als vader thuis komt en zo. . . . zo raar doet. . . .!”

„Zulk een sterke, flinke jongen, als deze, waarom Hij Zijn armen slaat, is *Ross*,” denken Piet en Wim. „Zó willen wij óók worden.”

„Je kunt jezelf best wassen!” peinst Arie Spronk. „*Ross* doet het óók. Ik wil er óók bij horen, ik óók!”

„Dat lijkt Jan Bras wel, dat joch met die kranten onder z'n arm. Hij heeft óók zo'n bochel, maar het is gemeen om 'm na te roepen. Nu zie je toch maar wat een best plaatsje die Jan bij den Heere Jezus heeft. . . . Maar. . . . juffrouw Hers zegt, dat ik er toch óók bij horen mag!” Dat denkt Gerrit Veen.

„En Janie is dicht bij Hem, in Zijn arm!” roept Piet. „Ze zal 'm prachtig vinden, Gerrit!”

„We moeten er allemaal wat opschrijven.”

„Ik heb een postzegel van vijf,” zegt Marietje trots.

Ze slifferen op hun klompen over de glimmende stenen naar Janie's huis om de kaart in triomf aan den schoenmaker te laten zien. Hij komt juist thuis uit de morgenkerk met z'n vrouw. Het adres moeten ze hebben van Domburg! De hele familie mag even binnenkomen, terwijl ze van Janie's moeder een balletje krijgen (och, 't balletjeströmmeltje zou anders maar even vol blijven).

En met z'n stalen bril op de neus leest schoenmaker Witte in de stilte van de achterkamer de kaart. . . . Potloodkrabbels. . . . spelfouten. . . . de afdruk van een niet al te schone vinger.

Maar tussen die opeengekrabbelde regels en namen glanst de liefde voor z'n kleine meisje en óók nog een andere liefde, die van den Heiland van het Binnenhof.

„Lieve Janie, groete van uwes Arie!”

„Dag Janie, je hep ook de groete van Jan Verrijn, kom gouw trug! Wim en Piet.”

„Lieve Janie, dit plaatje vertelt je van Jezus, den Heiland,

Die je beter kan maken! Marietje.”

„Groete van Coba. Ik ben met ros na de dirgarde geweest!”

„Groete van Gerrit Veen. Dag!”

„De Heiland, Die je beter kan maken. . . .”

De schoenmaker zit even met de hand voor de ogen. Dan, met een glimlach, geeft hij het terug aan het ongeduldige troepje, dat wacht om naar de post te gaan.

Op de hoek van 't slop staat Jan Bras. Z'n hoofd weggedoken tussen z'n hoge schouders, z'n bleek en vertrokken

gezicht atgewend. Toch ziet hij hen en wil weglopen. . . . schichtig. . . .

Maar het is Gerrit Veen, die hem tegenhoudt. „Jô, wacht es! Tekenen voor Janie!” Hij voelt zich toch nog een beetje de baas over de kaart, al moet Marietje als oudste 'm dragen.

Er licht iets op in de grauwe ogen en aan de achterzijde van de kaart wordt met een stompje potlood „Jan Bras” gezet. . . . Dan keert Marietje de kaart om.

Jan Bras kijkt. Jan Bras ziet. . . . en — hij begrijpt. Er ligt een glans over z'n gelaat, een stille blijde glans. Maar hij zegt niets. . . . Jan Bras!

De zon is door de regenwolken gebroken. Toch sijpelen fijne dunne stralen neer. Boven het Binnenhof, boven de Kruisstraat, hoog boven de blonde en donkere kinderhoofden staat een boog in de wolken — de regenboog in al z'n kleurenpracht, als teken van Gods liefde en genade.

Als een zekere belofte, dat het goed zal worden met hen allen. . . . omdat Hij het wil. Gods zonneschijn glimlacht door alle tranen heen. . . .

De Vries wijst er Keetebette op. . . . „De regenboog!” zegt hij stil. En de oude vrouw kijkt even op van de brief, die ze gisteren ontvangen heeft. Het aanbod van mijnheer Verkoren, om voor de opvoeding van Daniël te zorgen, en hem te laten leren, véél leren.

„Dan zou jij kunnen doen, wat dominee Doesburg je aanbod en wat de dokter het beste voor je zou vinden,” zegt De Vries ernstig.

„Het Tehuis. . . . boven het Tehuis staat óók die regenboog van Gods liefde en genade.”

En Ross zal het goed hebben, o het is alles zo goed geworden voor Keetebette, sinds ze de hand van God weer vastgegrepen heeft.

„Ja!” zegt ze. Dankbaarheid trilt in haar oude stem.

„Kinderkens, alle zonden zijn u vergeven om Zijns Naams wil! Laat ons deze genade vasthouden!”

Dat was de tekst en dat zijn ook de laatste woorden van de preek in het kleine Zeeuwse kerkje en als vanzelf glijden Daniëls handen in de stilte, die nu volgen gaat, over de toetsen:

„Des hemels poort blijft open staan,
Ik zie van ver de stralen. . . .”

Hij heeft moeten denken aan dominee Bunk. . . . Hij denkt aan Janie. En diep in z'n hart is grote blijdschap over dat wondere aanbod, dat hem deze morgen is gedaan door dien organist met z'n diep verborgen verdriet, terwijl ze in de vroege ochtendstilte hebben gewandeld langs de bedauwde grasranden van de oude pastorietuin.

Leren, véél leren! Spelen tot Gods eer!

Hoe heeft hij niet gesnuffeld in de oude boekenstalletjes op de markt, omdat hij het niet meer naar school gaan voelde als een gemis. Hoe wordt de harte-wens: een accordeon, nu boven bidden en denken vervuld, alhoewel óók nog op een geheel andere wijze.

„Een organist. . . ., ja, maar 't heerlijkste, een kind van God te mogen zijn!”

Z'n ogen dwalen even door 't boogvenster naar buiten. En óók hij ziet een stukje van Gods regenboog, die glanst over het Zeeuwse land. . . .

— Die ook gespannen staat over het morsige Binnenhof, waar oude, verstijfde Opoe Vis de handen heeft gevouwen en haar werk doet voor haar God door te bidden voor allen, die Hem nog niet kennen.

„Tot alles eens knielt neer, knielt neer
Voor Jezus, onzen Koning.”

„Uw Naam worde geheiligd, Uw Koninkrijk kome. . . .”
Dat is nog *niet* zo in het woonwagenkamp, waar jongens wonen als Siem en Jochem Selms. Maar God kent ook hen. . . . Het is óók nog niet zo in het tuchthuis ver weg, waar jongens als Jacob Verboom moeten boeten voor hun daden. Maar God kent Zijn tijd.
En éénmaal zullen zij luisteren naar Zijn stem en meebidden met het grote koor van stemmen in hemel en op aarde:
„Onze Vader, Die in de hemelen zijt!”

„Je moet niet zo huilen, Jopie!”
„Ja maar, ik wil naar m'n moeder!”
„Dat gebeurt óók wel weer, Jopie, vast.”
„Ik vind het hier niks leuk en de golven rollen zo akelig en het is zo donker.”
„Heb je je gebedje al opgezegd?”
„Wil je me nog eens helpen, Janie? Als jij mee opzegt, dan weet ik het wel weer.”
„Ja, maar zachtjes voor de anderen, hoor Joop. Die slapen al.”

„Jezus, goede Herder, hoor mij,
Zegen nu Uw kleine lam,
Dat om niet alleen te wezen
In het duister tot U kwam.
Wil 't verkeerde mij vergeven,
Zegen, die ik liefheb, Heer!
Neem mijn handje in Uw handen,
Amen, 'k leg mij rustig neer.”

„Bidden helpt!” zegt een stemmetje dromerig zacht.
En dan wordt alles stil op die grote slaapzaal.
Buiten rollen de golven af en aan op het strand. De toppen

der dennen ruisen en de blaadjes van de popels achter het
huis fluisteren met elkaar.... Dat God liefde is! Ja, dat
God Liefde is.....!

INHOUD

	Blz.
I. Janie krijgt een cent	7
II. Zomeravond op het Binnenhof	15
III. Ross en zijn vrienden	24
IV. Ross in het wit	30
V. Ross helpt Zuster Martha	37
VI. Het Kerstfeest van Janie en Ross	43
VII. Keetebette kan niet meer	52
VIII. Daniël in de leeuwenkuil	57
IX. Er gaan er twee op reis	66
X. Des hemels poort blijft open staan!	72
XI. Het land bij de zee	76
XII. De Heiland van het Binnenhof	84